

**Notitie Plan-mer-beoordeling
gemeente Wierden
omgevingsvisie**

Antea Group

Understanding today.
Improving tomorrow.

projectnummer 0501050
revisie 01
27 juni 2025

Notitie Plan-mer-beoordeling gemeente Wierden

Omgevingsvisie

projectnummer 0501050
revisie 01
27 juni 2025

Auteur(s)

Karsten Boelema

Opdrachtgever

Gemeente Wierden
Pouliestraat 3
7642EC Wierden

Colofon

Projectgroep

Karsten Boelema
Just Verhoeven
Harm Warris

Gecontroleerd

Just Verhoeven
Harm Warris

datum
27 juni 2025

beschrijving

vrijgave

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	4
1.1	Aanleiding	4
1.2	Een notitie plan-mer-beoordeling bij de omgevingsvisie	5
1.3	Leeswijzer	5
1.4	Begrippenlijst	5
2.	De omgevingsvisie	7
2.1	Wat is een omgevingsvisie	7
2.2	Het proces van de omgevingsvisie Wierden	7
2.3	De omgevingsvisie van Wierden	7
2.3.1	Speerpunten	8
2.3.2	Thema's en beleidsdoelstellingen	9
3.	Beoordeling omgevingsvisie Wierden	21
3.1	Beoordelingskader	21
3.1.1	Beoordeling van de omgevingsvisie	21
3.1.2	Aanbevelingen	21
3.2	Naar een duurzame circulaire samenleving	22
3.2.1	Effecten	22
3.2.2	Aanbevelingen	23
3.3	Een gezonde, klimaatbestendige en uitnodigende woonomgeving	24
3.3.1	Effecten	24
3.3.2	Aanbevelingen	25
3.4	Ruimte voor wonen	25
3.4.1	Effecten	25
3.4.2	Aanbevelingen	26
3.5	Multifunctionele voorzieningen en levendige dorpscentra	27
3.5.1	Effecten	27
3.5.2	Aanbevelingen	27
3.6	Dynamische bedrijventerreinen	28
3.6.1	Effecten	28
3.6.2	Aanbevelingen	29
3.7	Een agrarisch landschap voor iedereen	29
3.7.1	Effecten	29
3.7.2	Aanbevelingen	30
4.	Conclusie en belangrijkste aanbevelingen	31
4.1	Conclusie	31
4.2	Belangrijkste aanbevelingen	31
4.3	Uitvoeren van de aanbevelingen	32
5.	Bijlagen	35
5.1	Bijlage 1: Visie kaart gemeente Wierden	35
	Bijlage 1a: Visiekaart	35
	Bijlage 1b: Legenda visiekaart	36

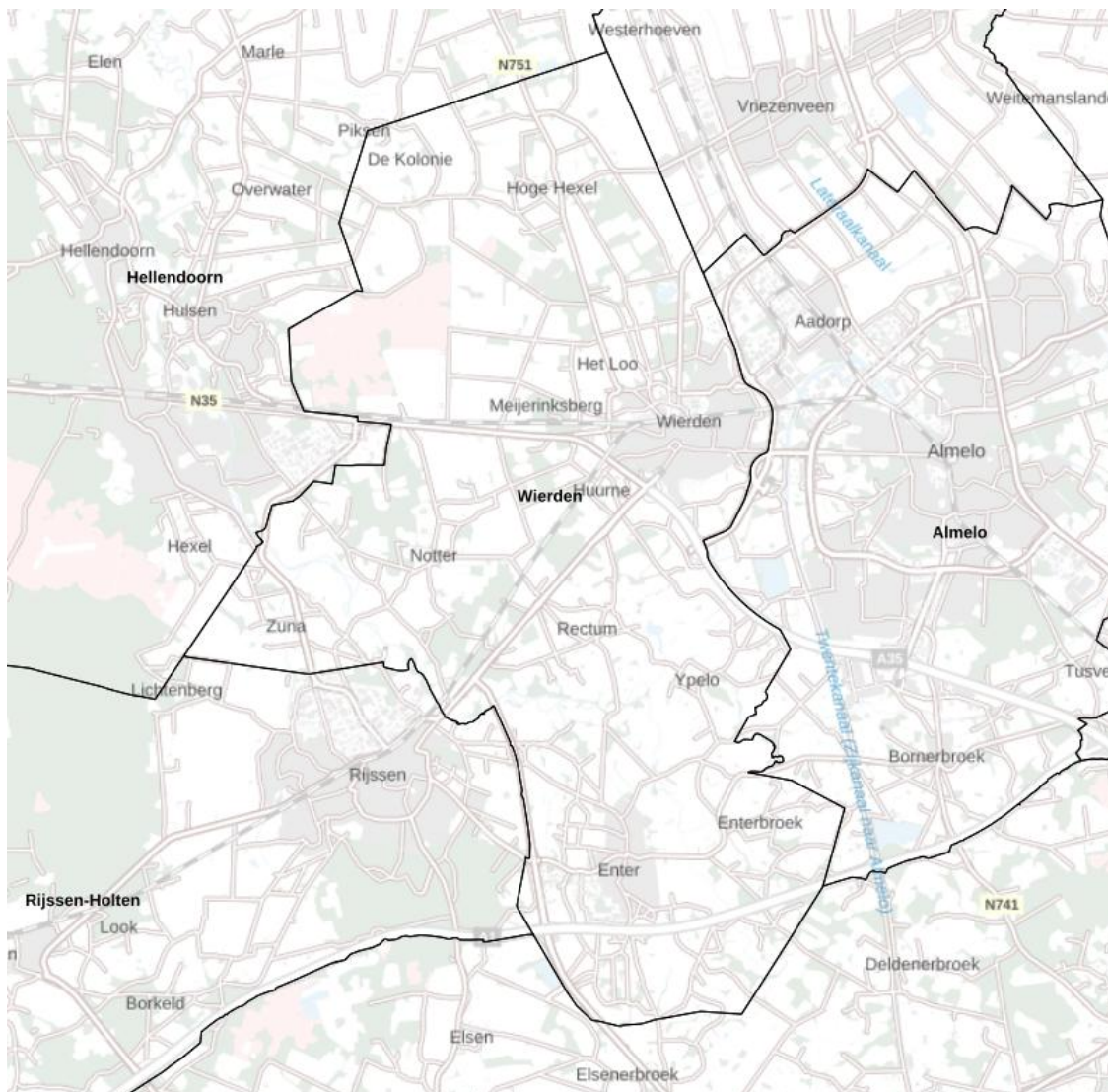
1. Inleiding

1.1 Aanleiding

Met de invoering van de Omgevingswet wil de overheid de regels voor ruimtelijke ordening vereenvoudigen en samenvoegen. Eén van de instrumenten van deze nieuwe wet is de omgevingsvisie, de vervanger van de structuurvisie.

De gemeente Wierden is daarom bezig met het opstellen van een omgevingsvisie. De omgevingsvisie schetst op hoofdlijnen het beleid ten aanzien van de leefomgeving. De omgevingsvisie is geen blauwdruk voor de toekomst, maar bepaalt wel de koers. Hiermee stelt de gemeente kaders voor toekomstige ontwikkelingen.

De gemeente Wierden heeft de omgevingsvisie in drie fases opgesteld, waarbij een uitgebreid participatie traject is doorlopen. De omgevingsvisie vormt een verdere uitwerking van de toekomstvisie en betreft op dit moment een ver gevorderde conceptversie.

Figuur 1: Gemeentegrenzen Wierden

1.2 Een notitie plan-mer-beoordeling bij de omgevingsvisie

Voor een omgevingsvisie kan een plan-mer-plicht van toepassing zijn. Het doel van de mer-regelgeving (opgenomen in de Omgevingswet) is het meewegen van het milieubelang bij besluitvorming. Omdat de omgevingsvisie van Wierden geen grote nieuwe ontwikkelingen bevat worden geen aanzienlijke milieugevolgen verwacht. Ook is de meerwaarde van een volledige mer-procedure beperkt aangezien er geen sprake is van bepalende keuzes waarvoor alternatievenonderzoek gedaan kan worden. De gemeente heeft daarom besloten geen plan-mer-procedure te doorlopen. Wel wil de gemeente voorafgaand aan vaststelling van de omgevingsvisie het milieubelang een volwaardige plek geven. Daartoe is deze Notitie plan-mer-beoordeling opgesteld.

In de notitie plan-mer-beoordeling worden de effecten van beleid op de fysieke leefomgeving inzichtelijk gemaakt. Bij de beoordeling van de omgevingsvisie wordt er gekeken naar de thema's bereikbaarheid, gezond milieu, historisch kapitaal, natuur, watersysteem en circulariteit en energie. Dit zijn thema's die nadrukkelijk aan bod komen binnen de plattelandsomgeving van de gemeente Wierden en haar rol ten aanzien van de drinkwatervoorziening.

Het doel van de notitie plan-mer-beoordeling is om deze omgevingseffecten een volwaardige plaats te geven in het opstellen van de omgevingsvisie. In de notitie zijn de thema's van de omgevingsvisie beoordeeld en is daarmee inzichtelijk gemaakt wat de impact van de visie is op de leefomgeving. Op deze wijze wordt onderzocht of er sprake is van aanzienlijke (negatieve) milieueffecten die aanleiding geven voor een volledige plan-mer-procedure. Daarnaast bevat de notitie aanbevelingen voor het voorkomen danwel beperken van negatieve gevolgen en het versterken van positieve effecten. Op die wijze biedt de notitie handvatten bij de verdere uitwerking en aanscherping van de omgevingsvisie. Om deze aanbevelingen een goede plek te geven in de visievorming is ervoor gekozen een concept versie van de omgevingsvisie te beoordelen. De notitie plan-mer-beoordeling kan vervolgens worden ingebracht bij de totstandkoming van de ontwerp omgevingsvisie om aanbevelingen daarin (al dan niet) een plek te geven.

Verdiepende programma's bij aanzienlijke milieugevolgen

Mochten gedurende de beoordeling toch thema's aan bod komen waarvan verwacht kan worden dat er aanzienlijke milieugevolgen zullen optreden, dan kan alsnog een plan-mer-plicht van toepassing zijn. In dat geval wordt aanbevolen het thema in een verdiepend programma nader uit te werken en daarvoor de gehele MER-procedure te doorlopen.

1.3 Leeswijzer

Deze notitie plan-mer-beoordeling bestaat uit de volgende hoofdstukken:

- In hoofdstuk 2 wordt ingegaan op de omgevingsvisie en daarbinnen voorkomende speerpunten en thema's;
- Hoofdstuk 3 beschrijft de beoordelingsmethodiek en de beoordeling van de omgevingsvisie;
- Tot slot vormt hoofdstuk 4 de conclusie.

1.4 Begrippenlijst

Tabel 1: Begrippenlijst

Begrip	Definitie
Plan-mer	Een plan-mer brengt de milieugevolgen van een plan of programma in beeld, voordat een besluit genomen wordt. Het onderzoekt diverse alternatieven om te bepalen op welke wijze negatieve milieueffecten kunnen worden vermeden, verminderd of gecompenseerd.
Notitie plan-mer-beoordeling	Een notitie plan-mer-beoordeling is een document dat wordt opgesteld om te bepalen of een plan of programma aanzienlijke milieueffecten kan hebben. Het doel is om te beslissen of een volledige milieueffectrapportage (MER) nodig is of dat de milieueffecten beperkt zijn en geen verdere beoordeling vereisen.

Speerpunten	De speerpunten vormen de basis van de omgevingsvisie. Deze komen in alle ruimtelijke plannen terug. Hier wordt binnen de beoordeling niet direct op getoetst.
Thema's	De thema's vormen de hoofdpunten uit de omgevingsvisie. Hieraan zijn de beleidsdoelstellingen gekoppeld. Hierop wordt direct getoetst binnen de beoordeling.
Beoordelingskader	Het beoordelingskader bestaat uit een samenstelling van beoordelingscriteria en (beoordelings)aspecten waarop de thema's uit de omgevingsvisie worden getoetst.
Beoordelingscriteria	De beoordelingscriteria zijn de hoofdpunten uit het kader waarop de thema's uit de omgevingsvisie worden getoetst. De uiteindelijke deelconclusies uit de beoordeling worden op dit niveau opgesteld.
(beoordelings)aspect	De (beoordelings)aspecten zijn verdiepende onderwerpen die vallen onder de beoordelingscriteria en waarop ook op beoordeeld wordt. De conclusies die hieruit komen worden samengebracht tot deelconclusies per beoordelingscriteria welke in het rapport worden opgenomen.
Effect	Een effect betreft een danwel positief als negatief gevolg (voor het milieu) ten aanzien van de beleidsdoelstellingen in de omgevingsvisie.
Aanbeveling	De aanbevelingen zijn gekoppeld aan de effecten. Deze zijn bedoeld om negatieve effecten te voorkomen danwel te beperken of positieve effecten te versterken.
STOMP-principe	Het STOMP-principe is een hulpmiddel voor het prioriteren van vervoersmiddelen met als doel duurzame en efficiënte mobiliteit te bevorderen. STOMP staat voor Stappen, Trappen, Openbaar vervoer, Mobility as a Service en Privé auto.

2. De omgevingsvisie

2.1 Wat is een omgevingsvisie

Een omgevingsvisie is een integrale visie waarin de overheid de strategische hoofdkeuzes van beleid, gericht op de fysieke leefomgeving, voor de langere termijn opneemt. De omgevingsvisie vervangt de structuurvisie(s), thematische visies en beleidsplannen. In veel gemeenten of provincies zijn structuurvisies gericht op één of enkele onderdelen van de ruimtelijke ordening. Een omgevingsvisie heeft echter betrekking op alle aspecten van de fysieke leefomgeving, aansluitend bij de reikwijdte van de Omgevingswet, te weten, beleid op het gebied van wonen, milieu, werken, mobiliteit, voorzieningen, gezondheid, veiligheid, natuurlijke omgeving en energie. Deze benadering betekent ook dat een omgevingsvisie geen optelsom is van losse beleidsvisies van verschillende domeinen maar een integrale afweging maakt tussen de verschillende ruimtelijke thema's.

De omgevingsvisie in de Omgevingswet

Volgens de Omgevingswet bevat een Omgevingsvisie:

- Een beschrijving van de hoofdlijnen van de kwaliteit van de fysieke leefomgeving;
- De hoofdlijnen van de voorgenomen ontwikkeling, het gebruik, het beheer, de bescherming en het behoud van het grondgebied;
- De hoofdzaken van het voor de fysieke leefomgeving te voeren integrale beleid

2.2 Het proces van de omgevingsvisie Wierden

De omgevingsvisie van de gemeente Wierden betreft een vooruitblik op het jaar 2040 en is in drie fases en deelproducten opgesteld.

In fase 1 'Wierden vandaag' zijn de trends en ontwikkelingen die op de gemeente afkomen in beeld gebracht. Het resultaat was een uitgangspuntennotitie, waarin de kwaliteiten van de gemeente, de belangrijkste (beleids-)uitgangspunten en de toekomstige opgaven zijn beschreven.

In fase 2 'Wierden kijkt op morgen' zijn oplossingen gezocht voor de vraagstukken uit de eerste fase. Het resultaat hiervan was een memo met hierin de gedragen ideeën en dilemma's.

In fase 3 'Wierden klaar voor morgen' is de rode draad uit de tweede fase uitgewerkt tot een visie op hoofdlijnen, waarna vervolgens de ontwerp omgevingsvisie is opgesteld. Deze zal ter vaststelling aan de gemeenteraad worden aangeboden.

2.3 De omgevingsvisie van Wierden

De omgevingsvisie van de gemeente Wierden is gericht op het versterken van de identiteit als rustige, groene woongemeente met sterke wortels in de landbouw. Daarbij koestert en ontwikkelt de gemeente hoge kernwaarden, zoals sociale cohesie, hoge woonkwaliteit en een bloeiende ondernemersgeest. Ook worden er stappen gezet op vlakken als duurzaamheid, klimaatadaptatie, biodiversiteit en circulariteit. Vanuit die uitgangspunten wordt er ingezet op de hoofddambitie "Groene wijken, centra en werkgebieden en een agrarisch buitengebied met hoge landschaps- en natuurwaarden". Het geheel is door de gemeente inzichtelijk gemaakt binnen de visiekaart gemeente Wierden, welke in bijlage 1 is opgenomen.

Verder is de visie opgebouwd in drie delen:

- Speerpunten
- Thema's en beleidsdoelstellingen
- Visie op gebieden

De speerpunten en thema's staan in de onderstaande tekst nader toegelicht. De thema's zijn voorzien van beleidsdoelstellingen en vormen daarmee de basis voor de beoordeling. De visie op gebieden betreft een verdere uitwerking van de thema's met beleidsdoelstellingen, daarom is een nadere toelichting daarvan binnen deze notitie buiten beschouwing gelaten.

2.3.1 Speerpunten

Om de hoofddambitie te kunnen behalen hanteert de gemeente vier speerpunten, die in alle ruimtelijke keuzes terugkomen. De speerpunten staan binnen de onderstaande tekst nader toegelicht.

We gaan voor gezond!

De gemeente Wierden streeft naar een gezonde leefomgeving. Om dat waar te kunnen maken wordt er ingezet op het op peil houden van de gezondheidszorg, het vitaal houden van de groeiende groep ouderen, het verminderen van de sociale en fysieke gezondheidsklachten en in te spelen op de veranderingen in het klimaat. Daarvoor moet de gemeente beschikken over een omgeving die prettig is om in te wonen en te leven, waar de bewoners elkaar gemakkelijk kunnen ontmoeten en de mensen eenvoudig kunnen bewegen in een omgeving die groen en klimaatbestendig is. Door meer in te zetten op duurzame verkeersvormen wordt de gezondheid en veiligheid binnen de gemeente bevorderd. Zodoende worden bij de inrichting van de gebiedskernen de fietser en voetganger voorop gezet. Ook zet de gemeente Wierden in op veiligere en comfortabelere fietsroutes in het buitengebied. Op die wijze moet dit onderdeel van de omgevingsvisie bijdragen aan de brede welvaart van de gemeente Wierden.

We zetten in op inclusieve gemeenschappen

Met betrekking tot een goede woon- en leefomgeving ziet de gemeente Wierden de sociale cohesie als een belangrijk hulpmiddel. Een prettig woonklimaat wordt voor een deel gevormd doordat bewoners om elkaar denken en gezamenlijk activiteiten organiseren. Daarom wordt bij de ontwikkeling van de kernen, culturele voorzieningen, sportvoorzieningen of andere ruimtelijke inrichtingen actief ingezet op inclusieve gemeenschappen. Door nieuwe woonconcepten toe te passen kunnen de verschillende doelgroepen binnen de samenleving gemixt worden. Die woonconcepten helpen ook inwoners zo lang mogelijk in een passende woning zelfstandig te laten wonen.

We versterken onze identiteit

De identiteit van de gemeente Wierden wordt gevormd door het landelijke gebied, de buurtschappen en de eigenheid van de dorpen. Die identiteit is van groot belang voor de vitaliteit. Het geeft de gemeente herkenbaarheid en onderscheidend vermogen, dat maakt de bewoners trots en leidt tot verbinding. De cultuurhistorie in het gebied heeft sterk bijgedragen aan de identiteit en wordt daarom als uitgangspunt genomen voor de ontwikkeling. Cultuurhistorisch erfgoed moet beschermd worden en de kwaliteit worden verankerd in de ruimtelijke ontwerpen. Ook historische groenstructuren, landschapselementen en monumentale bomen worden daarin meegenomen.

Wat centraal staat is dat Wierden een plattelandsgemeente is. Dat wil het ook blijven. Om die identiteit te kunnen borgen dient een duidelijke 'groene' koers voor het landelijke gebied te worden ingezet.

De identiteit van de gemeente komt terug in alle randvoorwaarden die met betrekking tot het hergebruik van erven en nieuwe woningbouwlocaties/concepten worden gesteld.

We worden klimaatneutraal

Ook zet de gemeente Wierden in op een duurzame ontwikkeling. Door nieuwbouw duurzaam te laten plaatsvinden en bestaande woningen, bedrijventerreinen en het verkeer te verduurzamen wordt de woonomgeving klimaatbestendig, circulair, duurzaam en natuurlijk ingericht. Zodoende zal bij het maken van ruimtelijke keuzes rekening gehouden moeten worden met het water- en bodemsysteem. Dat is van groot belang omdat Wierden een belangrijke gemeente is voor drinkwaterwinning.

2.3.2 Thema's en beleidsdoelstellingen

De speerpunten uit de omgevingsvisie zijn verder uitgewerkt tot een zestal thema's, welke het voornaamste deel van de omgevingsvisie omvatten. Aan deze thema's zijn de beleidsdoelstellingen gekoppeld, deze paragraaf geeft daarvan een overzicht. De beoordeling van de omgevingsvisie zal op basis van deze thema's worden uitgevoerd.

2.3.2.1 Naar een duurzame circulaire omgeving

De gemeente Wierden wil in de periode tot 2040 grote stappen hebben gezet om in 2050 een energie- en co2 neutrale gemeente te zijn. De gemeente moet dan zijn voorbereid op het veranderende klimaat en landschap, ook dienen woonwijken bestand te zijn tegen onvoorspelbaar weer.

Om de brede welvaart te blijven waarborgen, moet er geïnvesteerd worden in duurzaamheid. De gemeente zet in op dezelfde doelen als in het klimaatakkoord staan beschreven. Zo streeft de gemeente Wierden ernaar om in 2050 alle gebouwen met duurzame bronnen te verwarmen en bij te dragen aan een schone, gezonde leefomgeving. In 2040 wil de gemeente het grootste deel van de energievraag duurzaam produceren, heeft meer dan de helft van de gebouwen een duurzame warmtebron en zijn de kringlopen grotendeels gesloten, zowel lokaal als regionaal.

De ruimtelijke keuzes moeten worden afgestemd op het water- en bodemsysteem in de gemeente, de kwaliteit van het landschap en de bereikbaarheid. Bij nieuwe ontwikkelingen wordt gekozen voor locaties die het meest geschikt zijn vanuit water en bodem, en wordt ruimte gecreëerd voor groen en water om beter bestand te zijn tegen klimaatverandering. Ook de bestaande woonomgeving wordt getransformeerd met meer groen, water en ruimte voor fietsers en wandelaars.

Dit vertaalt zich in de volgende doelstellingen:

- Het toewerken naar een klimaatneutraal 2050;
- Het toewerken naar een circulaire omgeving;
- Het inzetten op het verstevigen van duurzame mobiliteit en voorop zetten van de fietser en wandelaar binnen de kernen;
- Het afwegen van ruimtelijke keuzes;
- Het creëren van een veilige en gezonde leefomgeving.

We worden klimaatneutraal voor 2050 en zetten in op lokale oplossingen

In 2040 heeft de gemeente Wierden grote stappen gezet om in 2050 alle energie in de gemeente Wierden duurzaam te kunnen produceren. De energietransitie die daarvoor nodig is vereist ruimte voor opwekking, distributie, conversie en opslag. De stijgende vraag naar elektriciteit leidt tot een tekort aan netcapaciteit. Hierdoor kunnen bedrijven/grootverbruikers niet op het net worden aangesloten en kunnen nieuwe woonlocaties op de lange termijn ook niet meer worden aangesloten. De netbeheerders zijn bezig met een uitbreiding en versterking van het elektriciteitsnet, maar de voortdurend veranderende energiebehoeften maken het lastig bij te sturen.

De gemeente is terughoudend met grootschalige projecten gericht op duurzame energieopwekking vanwege ruimte en gezondheid. Er wordt samen met de provincie gezocht naar een decentraal energiesysteem om leveringszekerheid en betaalbaarheid van energie te kunnen borgen. Ook worden op dit vlak initiatieven voor lokale energiezekerheid gestimuleerd.

De gemeente ziet kansen voor zonne-energie op daken (heeft de voorkeur) en langs wegen. Er wordt onderzoek gedaan naar op welke wijze zon op daken aantrekkelijker gemaakt kan worden. Ook ziet de gemeente kansen voor erfmolens en biogasproductie. Voor het bedrijventerrein in Enter wordt ingezet op een Smart Energy Hub en bodemnetten in woonwijken. Samen met Enexis en Cogas wordt gezocht naar een goede energiemix om vraag en aanbod beter af te stemmen.

We werken toe naar een circulaire samenleving

Een belangrijk thema voor de gemeente Wierden is de preventie en hernieuwbaarheid van grondstoffen. Dit draagt bij aan klimaatdoelstellingen en biedt kansen voor de lokale economie. De gemeente tracht in 2050 een

circulaire gemeente te zijn door materialen en producten zo lang mogelijk in omloop te houden. Inwoners, ondernemers, bedrijven, landbouw en andere partners denken hier aan mee in het actieprogramma 'Circulaire samenleving'.

Het landelijke beleid 'Circulair Materialenplan (CMP1)' stimuleert innovatie voor een circulaire samenleving en een betere afvalverwerking. De gemeente tracht met het CMP meer te sturen op hoogwaardige verwerking van afvalstromen. Samen met andere gemeentes in de regio Twente wordt er gestreefd naar een samenleving zonder restafval in 2050. Bedrijven, instellingen en bewoners spelen daarin een grote rol. Om in 2030 het gebruik van primaire grondstoffen te halveren werkt de gemeente intensief samen met lokale partijen. Er wordt ingezet op afvalscheiding, herbruikbare materialen, duurzaam bouwen en circulair handelen bij aanleg en onderhoud van de openbare ruimte.

De gemeente wil verkennen of circulariteit een selectiecriteria kan worden bij de vestiging van nieuwe bedrijven. In de landbouw wordt ingezet op natuurinclusieve kringlooplandbouw. Ook worden buurtmestvergisters ingezet voor energieproductie.

Het verstevigen van duurzame mobiliteit en het voorop zetten van de fietser en wandelaar binnen de kernen

De gemeente Wierden ziet de inzet op duurzame mobiliteit als een belangrijke stap voor de brede welvaart. Duurzame mobiliteit verbetert luchtkwaliteit, vermindert autokilometers en bevordert de veiligheid en het leefklimaat. Ook voor minder mobiele mensen is het essentieel een toegankelijke openbare ruimte te hebben.

Voor de toekomst hanteert de gemeente het STOMP-principe. Dat principe geeft achtereenvolgens prioriteit aan wandelen, fietsen, OV, deelvervoer en pas als laatste aan de privéauto. Nieuwe projecten richten zich op fietsers en voetgangers. Slim vervoer zoals OV en elektrische deelvoertuigen wordt gestimuleerd met voorzieningen zoals laadpalen.

Duurzame vervoer als trein- en busverbindingen blijven belangrijk in de gemeente. In de kernen Wierden en Enter is dat goed geregeld. Een aandachtspunt is het ontbreken van openbaar vervoer in het noorden van de gemeente en de barrièrewerking van het spoor. Daarom wil de gemeente werken aan ongelijkvloerse kruisingen met het spoor. Daarvoor is steun vanuit het Rijk, de provincie en ProRail nodig. Daarnaast wordt er op regionaal niveau ingezet op een verbeterde treinverbinding tussen de randstad en de verbinding Zwolle-Twente-Münster. In de kernen zijn laadpalen en deelvoertuigen belangrijk om elektrisch vervoer te stimuleren. Mobiliteitshubs maken OV en carpoolen aantrekkelijker.

Afwegen van ruimtelijke keuzes

Water en bodem zijn cruciaal voor een duurzame ruimtelijke inrichting. Toekomstige ontwikkelingen worden in de toekomst binnen de gemeente Wierden gestuurd door het water- en bodemsysteem. Gebieden worden aangewezen waar landschappen, natuurkwaliteit, drinkwaterwinning en bereikbaarheid in balans zijn. Gebouwd wordt alleen op plekken zonder toekomstige knelpunten in het watersysteem. Op plekken die niet optimaal zijn voor nieuwe ontwikkelingen wordt extra ruimte voor wateropvang gecreëerd. Ook wordt drinkwaterbesparing gestimuleerd.

Ook met betrekking tot de landbouw moet het water- en bodemsysteem sturend worden. In grondwaterbeschermingsgebieden worden gewassen gestimuleerd die passen bij de leefomgeving en omstandigheden. Het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen nabij kwetsbare functies moet worden verminderd. Dit wordt uitgewerkt in een Wierdens Plan voor het landelijk gebied.

2.3.2.2 Een gezonde, klimaatbestendige en uitnodigende omgeving

De omgevingsvisie zet zich in voor een gezonde en veilige gemeente waar iedereen kan sporten, bewegen, spelen en recreëren. De leefomgeving is veilig en gezondheidsrisico's moeten worden verminderd. Dit houdt ook in dat de leefomgeving klimaatadaptief is en het om kan gaan met veranderende weerspatronen. Ook moeten de kernen worden voorzien van schaduwplekken en moeten deze waterrobuust zijn ingericht.

Door extra ruimte te bieden aan groen en voor waterberging wordt de klimaatbestendigheid bevorderd. Daarnaast draagt groen bij aan biodiversiteit, beleving, spelen, ontmoeten en bewegen. Ook wordt er gekozen voor beweegplekken die geschikt zijn voor verschillende doelgroepen en een groenblauwe dooradering van de kernen worden gekozen. Een veelzijdig sportaanbod bevordert sociale verbanden en gezondheid, en vermindert verveling en overlast. Een uitnodigende openbare ruimte draagt bij aan veiligheid. Tenslotte zijn in 2040 stappen gezet om de woonomgeving bestand te maken tegen extreem weer, zodat deze in 2050 klimaatbestendig is.

Dit thema is voornamelijk gericht op de openbare ruimte in de kernen Wierden, Enter en Hoge Hexel. Klimaatadaptatie in natuurgebieden en landbouw wordt verder behandeld in paragraaf 4.6 'Een agrarisch landschap voor iedereen'.

Dit vertaalt zich naar de volgende doelstellingen:

- Het beschermen van een gezonde woonomgeving;
- Het creëren van meer groen in de bebouwde omgeving;
- Het creëren van groen bij nieuwbouwprojecten;
- Het creëren van veilige en toegankelijke routes die uitnodigen om te bewegen;
- Het Combineren van ontmoetings- en bewegingsplekken in de openbare ruimte.

Beschermen van een gezonde woonomgeving

Om een gezond leefmilieu te creëren gaan hogere eisen worden gesteld bij woningbouw en andere gevoelige functies, zoals kantoren. De gemeente heeft over het algemeen een hoge milieukwaliteit, hoewel dit lokaal kan verschillen. In en rond de dorpen is er veel verkeer en bedrijvigheid, wat lokaal overlast door geluid, trillingen of fijnstof kan veroorzaken. De keuzes voor het beschermen van de gezonde leefomgeving zijn als volgt.

Bij nieuwbouw kiezen we voor locaties, waar we een relatief hoge milieukwaliteit en de externe veiligheid kunnen borgen.

Bij nieuwe woningbouwplannen wordt rekening gehouden met locatie en risico's in de omgeving. Er wordt afstand gehouden van risicobronnen zoals routes voor gevaarlijke stoffen. Ook moeten er maatregelen worden genomen tegen overlast van trillingen en geluid, of de ruimte wordt gebruikt voor andere functies zoals werken, waterberging of groen. Bij infrastructurele projecten worden groene bufferzones aangehouden.

Een grotere veiligheid rondom het spoor. Het goederenvervoer over het spoor neemt toe en heeft effect op de veiligheid in Wierden.

De gemeente wil inzetten op de veiligheid door meer ongelijkvloerse overgangen bij het spoor te creëren. Rond het spoor wordt herstructurering ingezet, met kantoorlocaties en kleine bedrijvigheid nabij het station en nieuwe woonmilieus daarachter.

Fietser en voetganger voorop.

Bij de inrichting van nieuwe wijken krijgen fietsers en wandelaars prioriteit, terwijl de bereikbaarheid voor hulpdiensten wordt gewaarborgd.

Het verbeteren van de luchtkwaliteit (zoals het percentage fijnstof).

Met betrekking tot deze keuze vindt de gemeente het van belang het verkeer te verminderen en elektrisch vervoer te bevorderen. Daarnaast wordt er ingezet op het onderstaande:

- Het gebruik van de fiets binnen de bebouwde kom moet gestimuleerd worden;
- Inzetten op een betere doorstroming van de wegen rondom de gemeente;
- Het aanleggen van fietsnelroutes.

We willen in de toekomst gezondheidsrisico's als gevolg van emissies en uitspoeling voorkomen.

Zodoende zoekt de gemeente naar oplossingen die helpen de kringlopen te sluiten en het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen te verminderen.

Meer groen in de bebouwde omgeving

De gemeente Wierden zet in op het versterken van het groene karakter door ten behoeve van de biodiversiteit meer verschillende bomen te planten. In de dorpskern Enter richt de gemeente zich door een gebrek aan ruimte

in het dorp op het vergroenen van de dorpsranden, terwijl Hoge Hexel en de buurtschappen de groene uitstraling juist moeten behouden.

Het plaatsen van bomen ten behoeve van schaduwrijke routes zorgt er voor dat ook in hete periodes voorzieningen aan elkaar gekoppeld blijven, ook voor kwetsbare groepen. Bij herinrichting van wegen en afkoppelingsprojecten wordt ruimte gezocht om bomen te planten, vooral op routes naar het centrum en voorzieningen. Bij het vergroenen van de omgeving gaat er gekozen worden voor klimaatbestendige soorten.

Ruimte voor groen bij nieuwe woningbouwprojecten

Bij nieuwe woningbouwprojecten moet vanaf het begin ruimte zijn voor openbaar groen en water. Minimaal 35% van de oppervlakte moet hiervoor worden gereserveerd. Om dat te kunnen realiseren staat de gemeente ook open voor maatwerkoplossingen zoals geveltuinen. Voornamelijk bij herstructurering- en inbreidingsopgaven zullen creatievere oplossingen gezocht moeten worden.

Groen geschikt maken voor opvang van water

Ook kan het extra groen worden ingezet om hemelwater op te vangen en daarmee het stedelijke watersysteem te ontlasten. Daarnaast zet de gemeente waar mogelijk in op het planten van meer bomen in plantsoenen en parken. Waar nog gebruik gemaakt wordt van een gemengde riolering wordt er overgegaan op gescheiden stelsels. De prioriteit omtrent het waterbeheer vindt plaats in de volgorde benutten, besparen, vasthouden, bergen, infiltreren, afvoeren. De maatregelen tegen wateroverlast wordt per dorp (Enter en Wierden) uitgewerkt in een watertakenplan.

Veilige en toegankelijke routes die uitnodigen om te bewegen

Het STOMP-principe vormt de basis voor alle keuzes met betrekking tot de ruimtelijke inpassing van mobiliteit. De gemeente tracht daarmee gezond en duurzaam gedrag te stimuleren door wandelen en fietsen uitnodigend te maken. Om de routes voor iedereen toegankelijk te kunnen maken zet de gemeente in op herkenbare routes met een beperkte aantal drempels. Binnen de kernen moet de fiets het snelste vervoersmiddel worden. Daarvoor moeten fietsers zo min mogelijk afgeremd worden en is een veilig fietsnetwerk tussen de kernen essentieel. Anderzijds zullen autoroutes verder om het centrum komen te liggen.

Combineren van ontmoetings- en bewegingsplekken in de openbare ruimte

De gemeente zet in op het versterken van de lokale fitheid en sociale cohesie door doelgroepvriendelijke beweegplekken aan te wijzen. Groenstructuren, parkjes en speeltuinen moeten aantrekkelijk worden gemaakt voor bewegen, spelen en recreëren. Door de beweegplekken te koppelen aan ontmoetingsruimtes moet de sociale cohesie versterkt worden. In Wierden zal voornamelijk worden ingezet op het verbinden van groene plekken, terwijl in Enter de wijken meer met het buitengebied verbonden zullen moeten worden.

2.3.2.3 Ruimte voor wonen

Voortbouwend op het voorgaande thema zet de gemeente Wierden in op Groene woongebieden waar inwoners prettig kunnen wonen. De gemeente wil een divers woning aanbod kunnen bieden dat voor alle doelgroepen geschikt is. Nieuwe woningen, bestaande uit verschillende woonvormen, bevorderen de sociale cohesie en zelfredzaamheid. Ook wil de gemeente de woningvoorraad binnen de bebouwde kom uitbreiden zonder afbreuk te doen aan het groene karakter. Bij uitbreiding aan de dorpsranden wordt de relatie met het omliggende landschap gezocht. De regio streeft naar groene technologische topregio, waar de gemeente met groene woongebieden een rol in wil spelen.

Dit vertaalt zich naar de volgende doelstellingen:

- Het bouwen naar de lokale woningbehoefte met een plus tot 2030;
- Het uitvoeren van onderzoek naar de bijdrage aan de landelijke en regionale woonvraag na 2030;
- Een passend aanbod bieden voor alle doelgroepen;
- Het mixen van doelgroepen in de dorpen;
- Het gericht gestapeld bouwen passend bij de (toekomstige) dorpsidentiteit;
- Het in Hoge Hexel bouwen van nieuwe woningen en versterken van de buurtschappen;
- Het inzetten van VAB-locaties voor bijzondere woonvormen.

Bouwen naar de lokale woningbehoefte met een plus tot 2030

De gemeente Wierden volgt in overeenstemming met de Regionale Woonagenda de ruimtelijke strategie 'Wonen langs radialen' en bouwen voor de komende tien jaar elk jaar 100 woningen. Daarmee wordt het woningaanbod versterkt in de kernen Wierden, Hoge Hexel en Enter. Het rijk heeft besloten om op de lange termijn samen met de 14 Twentse gemeenten te werken aan de Ruimtelijke Ontwikkelstrategie Twente (ROS Twente) te werken, waarbij wordt ingezet op een verstedelijkingsopgave. Daarop aansluitend wordt de woningbouw opgave na 2030 uitgebreid.

Passend aanbod bieden voor alle doelgroepen

De visie van de gemeente richt zich op een gevarieerd woningaanbod, zodat iedereen een passende woning kan vinden. Er wordt gefocust op een groei in aandachtsgroepen zoals ouderen, starters, kleine huishoudens en zorgbehoevenden. Ook bevordert een divers aanbod de doorstroming op de woningmarkt. Het nieuwe woningaanbod verbetert de kwaliteit van de woonomgeving en wordt mooier, duurzamer en passend bij toekomstige inwoners. De gemeente legt de onderstaande accenten.

Passend aanbod rond de dorpscentra.

Rond dorpscentra en voorzieningen ligt de nadruk op betaalbare woningen voor jongeren, ouderen en minder mobiele groepen. Voorkeur gaat uit naar het transformeren van gebouwen.

Nieuwe groene woonwijken.

De vraag naar groene woongebieden is hoog. Naast inbreiding zijn uitbreidingen nodig. Voor de korte termijn zijn woningbouwgebieden in beeld. Voor de lange termijn worden zoekgebieden aangewezen, na 2030.

Passend aanbod in bestaande woonwijken.

Ook bestaande woningen en woongebieden kunnen bijdragen aan veranderende woonbehoefte. Woningssplitsing, (pre)mantelzorgwoningen en woningaanpassingen worden eenvoudiger. Dit biedt inwoners extra mogelijkheden voor betaalbare woningen.

Inclusieve samenleving

Voor de gemeente Wierden is Sociale samenhang cruciaal bij de ruimtelijke inrichting. Traditionele sociale banden worden zwakker, wat extra aandacht vraagt. Het sociale netwerk helpt eenzaamheid tegen te gaan en bevordert de zelfredzaamheid. Ouderen moeten langer zelfstandig wonen sinds de invoering van de WMO. Het juiste woningaanbod en het versterken van de sociale cohesie kunnen daarin ondersteunen. Bij nieuwe woningbouwlocaties en herstructureringen worden doelgroepen gemixt door variatie in woonconcepten. Door bijvoorbeeld seniorenwoningen te combineren met startersappartementen wordt het naoberschap versterkt.

Gestapeld bouwen passend bij de (toekomstige) dorps identiteit

Door gebruik te maken van gestapelde bouw tracht de gemeente doelgroepen, die daar baat bij hebben, nabij voorzieningen te kunnen laten wonen. Deze locaties zijn voornamelijk ideaal voor jongeren en ouderen die bijvoorbeeld aan het openbaar gebonden zijn. Op het gebied van hoogte en vormgeving van de woonconcepten wordt er rekening gehouden met het dorpskarakter. Daarvoor worden de onderstaande uitgangspunten gehanteerd:

- De gemeente beschermt bestaande hoogte-accenten, zoals kerken.
- De gemeente behoudt de leesbaarheid van de hoofdstructuren van dorpen, zoals belangrijke ontsluitingswegen, dorpsentrees en historische landschappen rondom de dorpen.
- De gemeente zet in op verdichting rond centra om de ligging van de centra te accentueren. Dit moet echter passen bij de bestaande stedenbouwkundige maat en schaal van het centrum. In de praktijk betekent dit dat gestapelde bouw in het centrum beperkt mogelijk is, maar wel in een ring daaromheen. In de centra behouden we de huidige schaal van de bebouwing (ook wel de korrel van de bebouwing genoemd). Rond het centrum richt de gemeente zich op de herstructurering van bedrijfs- en voorzieningenlocaties, waar gestapelde bouw mogelijk is, mits de overgang naar het centrum en de woonwijken geleidelijk verloopt.
- Locaties met meer ruimte bieden kansen voor gestapelde bouw, die vaak een grotere schaal en korrel heeft. Geschikte locaties zijn bijvoorbeeld langs grote structuren zoals de spoorlijn, bredere ontsluitingswegen of locaties met veel eigen ruimte, waardoor ze meer losliggen van de omliggende bebouwing, zoals aan dorpsranden.

Voor gestapelde bouw gelden altijd enkele randvoorwaarden:

- De gemeente zorgt voor een geleidelijke overgang naar omliggende stedenbouwkundige structuren.
- De gemeente zorgt ervoor dat de bebouwing een passende uitstraling heeft, zodat deze kleiner oogt en goed in de omgeving past.
- Bij nieuwe ontwikkelingen wordt ruimte gereserveerd voor groenvoorzieningen.

Om gestapelde bouw goed te integreren in de dorps structuur, zien we enkele specifieke kansen:

- Op locaties in een ring rond het centrum, waarbij de historische structuren en beschermde kwaliteiten behouden blijven.
- Transformatie van bedrijventerreinen die grenzen aan centra of woonbuurten.
- Locaties aan de dorpsranden, waar gestapelde bouw wordt ingebed in een groenstructuur.
- Locaties waar gestapelde bouw bestaande structuren versterkt, zoals langs de hoofdroutes in de dorpen.

Nieuwe woningen in Hoge Hexel en de buurtschappen om ze te versterken

Ook in Hoge Hexel en de buurtschappen vindt de gemeente Wierden sociale cohesie belangrijk. Daarom wordt ook daar woningbouw mogelijk gemaakt, passend bij de schaal van het dorp of buurtschap en de lokale behoefte. In Hoge Hexel vindt uitbreiding voornamelijk aan de rand van het dorp of in Kleen-Esch plaats. Kleen-Esch is aangewezen als zoekgebied voor wonen, met als doel een groen woongebied te creëren. Het dorps karakter van Hoge Hexel, opgebouwd uit linten, moet behouden blijven.

Wat betreft de buurtschappen, zet de gemeente daar in op nieuwe erven. Bij voorkeur worden deze gesitueerd rondom kruisingen of bestaande wegen. Dit versterkt de samenhang en voorkomt uitwaaiing. Er worden VAB-locaties ingezet voor bijzondere woonvormen.

Bijzondere woonvormen

De gemeente Wierden streeft naar diversiteit in woningen om het woonmilieu aantrekkelijk te houden en doorstroming te bevorderen. Daarin is ook ruimte voor bijzondere woonvormen zoals groepswonen, tiny houses, biobased woningen en erfwoningen, zowel binnen als buiten de bebouwde kom. Met betrekking tot herontwikkelingen van VAB-locaties zijn landschappelijke inpassing en een passende bouwstijl vereist. Ook ziet de gemeente op die locaties kansen voor andere functies.

Duurzaam en circulair bouwen

De gemeente Wierden streeft ernaar om vanaf 2040 nieuwe bouwontwikkelingen grotendeels klimaatneutraal en circulair plaats te laten vinden. Daarin ziet de gemeente kansen voor modulair bouwen, waardoor materialen herbruikbaar en woningen eventueel verplaatsbaar zijn. Dit kan de woningbouw voor starters en nieuwkomers versnellen. Ook worden biobased isolatiematerialen als een optie gezien. Een deel van die materialen is goed bestand tegen hoge of fluctuerende grondwaterstanden. Waar mogelijk zet de gemeente in op het koppelen van de lokale productie en het gebruik van biobased bouwmaterialen. De gemeente volgt dergelijke ontwikkelingen in natuurinclusief en biobased bouwen en gaat, wanneer meer bekend is over de haalbaarheid, hierin de toekomst beleid voor opstellen. Ook worden de mogelijkheden omtrent groene leges onderzocht om duurzaam en circulair bouwen te kunnen stimuleren.

2.3.2.4 Multifunctionele voorzieningen en levendige dorpscentra

De gemeente wil dat in 2040 alle voorzieningen zijn getroffen voor activiteiten in de openbare ruimte, die voor alle doelgroepen toegankelijk zijn. Daarmee tracht de gemeente de sociale cohesie en zelfredzaamheid te bevorderen. Een goede balans tussen kwaliteit en laagdrempeligheid is van groot belang bij maatschappelijke en culturele voorzieningen. Het doel van de gemeente is om de voorzieningen zo dicht mogelijk bij de bewoners te houden, tegelijkertijd kan het bundelen van voorzieningen helpen doelgroepen te mixen. Het streven is om de dorpscentra levendig te houden met nieuwe functies en evenementen, zonder verdere afname van winkels. Dit versterkt de band tussen inwoners en bevordert het noaberschap.

Dit vertaalt zich naar de volgende doelstellingen:

- Het inzetten op levendige en veilige dorpscentra;
- Het creëren van een divers aanbod aan sport en cultuur;

- Het creëren van een binnenshuis ontmoetingsplek in ieder dorp en buurtschap voor verenigingen en activiteiten;
- Het combineren van sport- en ontmoetingslocaties.

Levendige en veilige dorpscentra

De gemeente voorziet voor de centra van Wierden en Enter levendige dorpskernen welke geschikt zijn voor winkelen, ontmoeting en vermaak. Daarnaast dienen deze in de toekomst klimaatbestendig te zijn ingericht. Door het aanbod aan functies te verbieden kunnen gasten verschillende bezoekmotieven combineren. Ook ziet de gemeente kansen om de centra van de beide kernen steviger op te nemen in het recreatieve netwerk door meer ruimte te bieden aan toeristische functies als cultuur, horeca en evenementen.

Om het bovenstaande te kunnen verwezenlijken moet er in de verblijfskwaliteit geïnvesteerd worden. Door autobewegingen te verminderen en autoluwe centra te creëren wordt het er veiliger. Daarvoor moet doorgaand verkeer wordt afgeremd en ontmoedigd, en er komen heldere oversteekplekken. Compacte winkelgebieden moeten zorgen voor voorzieningen en winkels op korte loopafstand.

Centrum Enter

De gemeente streeft in Enter naar een aantrekkelijk centrum met verbeterd winkelaanbod, horeca en recreatie. Mengfuncties zoals workshops en ambacht moeten de centrumfunctie verbreden. Daarbij kan de aantrekkingskracht van Roetgerink Mode beter worden benut. Leegstaande panden moeten worden omgezet naar woningen. Toeristen kunnen worden aangetrokken door gezamenlijke promotie, unieke activiteiten en verblijfsaccommodaties. Groei van het aantal supermarkten, een verbetering van de pleinen en het wonen op de begane grond stimuleren leefbaarheid in het dorp. De aantrekkelijkheid wil de gemeente aanpakken door in te zetten op verbeterde gevels en terrassen. Meer online zichtbaarheid, brede trottoirs en voldoende parkeerplaatsen verbeteren de bereikbaarheid van het dorp.

Centrum Wierden

Voor het centrum van Wierden richt de gemeente zich op een aantrekkelijk, veelzijdig en compact centrum met een verblijfsduur van 1 à 2 uur. Het doel is om lokale, regionale bezoekers en toeristen aan te trekken en hen vaker terug te laten komen. Dit vraagt om een divers aanbod, sterke samenwerking en effectieve marketing.

De gemeente wil profiteren van de toeristische groei in Twente, het Reggedal en Nationaal Park Sallandse Heuvelrug. Attractieve terrassen en unieke evenementen helpen bezoekers te trekken, daarvoor is gerichte promotie nodig. Door samen te werken met hotels en vakantieparken en verblijfsaccommodaties uit te breiden wordt daarin de positie versterkt.

Het kernwinkelgebied van Wierden moet volgens de gemeente een compacte, levendige plek zijn met een gevarieerd aanbod, goede routing en aantrekkelijke verblijfsruimtes. Straten met structurele leegstand worden getransformeerd naar wonen of dienstverlening.

Ook blijft de gemeente inzetten op de toegankelijkheid van het dorp. Brede trottoirs, duidelijke routing en voldoende fietsparkeerplekken moeten daaraan bijdragen. Online zichtbaarheid en heldere communicatie versterken moeten bezoekers zien te trekken. Dat zij in de buurt moeten kunnen parkeren is essentieel, maar het autoverkeer mag de winkelbeleving niet verstoren.

Tenslotte kunnen historische aanloopstraten dienen als broedplaats voor nieuwe winkels. Waar detailhandel niet levensvatbaar is, kan transformatie naar wonen een uitkomst bieden.

Een binnenshuis ontmoetingsplek in ieder dorp en buurtschap

De gemeente Wierden tracht in de periode tot aan 2040 met goede voorzieningen en accommodaties een prettig leefklimaat te creëren dat de sociale cohesie en zelfredzaamheid ondersteunt. Het verbinden van verschillende groepen inwoners blijft een uitdaging. Accommodaties moeten daarom geschikt zijn voor dubbel gebruik en er is behoefte aan laagdrempelige inloopplekken in wijken.

De bestaande maatschappelijke en sportvoorzieningen ondersteunen het verenigingsleven, maar veranderingen in ledenbestand en bestuursleden kunnen de voorzieningen onder druk zetten. De accommodaties in de gemeente moeten intensief worden benut, toegankelijk en inclusief zijn. Veel maatschappelijke functies liggen

op het moment verspreid, wat de interactie tussen doelgroepen verhindert. Door de functies van accommodaties te verbreden kan de interactie bevorderd worden.

De gemeente wil accommodaties stimuleren het aanbod geschikt te maken voor verschillende doelgroepen. Er wordt ingezet op verschillende strategieën om gebouwen voor meerdere doeleinden in te zetten:

- Met het beleid en financiële bijdrage van de gemeente wordt er gestuurd op de multifunctionaliteit van maatschappelijke voorzieningen;
- De gemeente zoekt naar plekken waar activiteiten voor de dorpen georganiseerd kunnen worden;
- De gemeente betreft de openbare ruimte rondom voorzieningen ter bevordering van laagdrempelig bezoek en gebruik;
- De gemeente gaat kulturhusen ondersteunen en helpen in te zetten voor toerisme;
- De gemeente zet in op laagdrempelige ontmoetingsplekken voor kwetsbare en minder mobiele doelgroepen.

Divers aanbod aan sport en cultuur

De gemeente zet in op het bevorderen van de saamhorigheid en gezondheid van de bewoners door het aanbod aan sport- en cultuurlocaties te vergroten. De gemeente ondersteunt verschillende sport- en cultuur aanbieders door nieuwe locaties en evenementen mogelijk te maken.

De gemeente wil ook dat sport- en bewegingsfuncties waar mogelijk gebundeld worden om van elkaars faciliteiten gebruik te kunnen maken en de accommodaties flexibeler te maken voor toekomstige behoeftes.

2.3.2.5 Dynamische bedrijventerreinen

In 2040 moet de gemeente groen en woonvriendelijk zijn, met lokale ondernemers die samenwerken aan circulaire en duurzame bedrijventerreinen. Er is gezonde doorstroming op bedrijventerreinen, waardoor er altijd ruimte is voor startende en groeiende bedrijven. Ondernemers kunnen binnen de gemeente doorgroeien en een belangrijke speler worden op regionaal, landelijk en internationaal niveau.

Dit vertaalt zich naar de volgende doelstellingen:

- Het inzetten op toekomstige bedrijventerreinen;
- Het versterken van de relatie met de regio;
- Het bieden van ruimte aan lokale ondernemers;
- Het creëren van klimaatbestendige en water robuuste bedrijventerreinen;
- Het stimuleren van de circulariteit.

Toekomstbestendige bedrijventerreinen

De gemeente stimuleert op haar bedrijventerreinen kleine en middelgrote lokale bedrijven in het MKB en 'groene bedrijven', die bijdragen aan een circulaire samenleving. Lokale ondernemers dragen veel bij aan maatschappelijke voorzieningen. Om de bedrijventerreinen op de lange termijn geschikt te laten blijven voor startende en groeiende ondernemingen moeten deze flexibel worden ingericht. De gemeente zet daarop in door uitbreiding van de huidige bedrijventerreinen en door herstructurering de doorstroom van bedrijven te faciliteren. Ook zal vanwege de beperkte ruimte afstemming plaatsvinden met regionale bedrijventerreinen.

Uitbreidingen op korte termijn

Om op de lange termijn voldoende ruimte voor lokale ondernemers te garanderen, worden de bedrijventerreinen uitgebreid. Het terrein Weuste-Noord bij Wierden wordt vergroot en Elsmoat bij Enter wordt versterkt door het gebied rond de Rondweg erbij te betrekken. De gemeente zet daar in op schaalverkleining om meerdere ondernemers een kans te bieden zich daar te vestigen.

Ruimte voor bedrijven op lange(re) termijn door blijvende aandacht voor herstructurering

Door de bedrijventerreinen over een mix aan kavelgroottes te laten beschikken wordt er ruimte voor doorgroeiende ondernemingen gefaciliteerd en wordt de doorstroming bevorderd. Door een flexibele inrichting van de kavels kunnen kavels gemakkelijker samengevoegd of gesplitst worden. Met betrekking tot grootschalige

bedrijven gaat de gemeente de samenwerking met de regio aan. Daarbij ligt de voorkeur bij kooplocaties in plaats van uur.

Aanvullend aanbod in vrijkomende (agrarische) gebouwen

Naast flexibele ruimte op bedrijventerreinen ziet de gemeente Wierden ook mogelijkheden voor kleinschalige bedrijven op vrijkomende agrarische locaties. In het overige buitengebied worden kansen voor agrarisch verwante bedrijven, opslag en ambachtelijke bedrijvigheid gezien.

Relatie met de regio verder versterken

Ook zoekt de gemeente Wierden met betrekking tot het ondernemersklimaat de samenwerking met omliggende gemeenten op. De gemeente zet in op de samenwerking binnen de regio voor goede werkgelegenheid en groene technologische bedrijven. Ook zorgt regionale samenwerking voor een bevordering van de doorstroom en circulariteit tussen bedrijventerreinen. Daarnaast werken de gemeenten samen om bedrijven te verbinden op het gebied van efficiënter gebruik van energie, grondstoffen en materialen.

Klimaatbestendige en waterrobuuste bedrijventerreinen

Ook de bedrijventerreinen binnen de gemeente Wierden moeten in 2050 klimaatbestendig en water robuust zijn. Er wordt ingezet op het vergroenen van verouderde terreinen en het opvangen en gebruik van regenwater. Het doel is om in 2050 minder versteende bedrijventerreinen te hebben, waarbij de meeste bedrijven zijn voorzien van een groen dak of een dak met zonnepanelen. De gemeente zal de komst van bedrijven met een groen imago stimuleren.

Naar circulaire bedrijventerreinen

De gemeente streeft er naar vanaf 2050 geen restafval meer te hebben dat onnodig verbrand moet worden. Daarnaast onderzoekt de gemeente de mogelijkheid tot het inbrengen van vestigingscriteria voor nieuwe bedrijven omtrent circulariteit. Zodoende zullen bedrijven die kringlopen sluiten voorrang krijgen. Tenslotte volgt de gemeente de ontwikkelingen omtrent natuur inclusieve en biobased materialen. Wanneer meer duidelijk is over de haalbaarheid zal de gemeente daar beleid voor op stellen.

2.3.2.6 Een agrarisch landschap voor iedereen

De gemeente Wierden streeft naar een aantrekkelijk agrarisch platteland in 2040 met bijzondere landschappen en een hoge biodiversiteit. Het landelijke gebied speelt een essentiële rol in de woonkwaliteit gezondheid van alle inwoners. Verder heeft de gemeente grote stappen gezet in veerkrachtiger maken van het watersysteem, waarbij gericht wordt ingezet op het vasthouden, bergen en besparen van water. Op die wijze is de gemeente in 2050 weerbaar tegen zoetwatertekorten. Ook beschikt de gemeente in 2040 over aantrekkelijke en veilige recreatieve routes en voorzieningen, waarin stad en land meer met elkaar verweven zijn. Daarmee wordt ingezet op een toekomstbestendig agrarisch landschap waar boeren zich kunnen blijven inzetten voor voedselvoorziening. Om concurrentie in het ruimtegebruik te voorkomen worden functies en het ruimtegebruik zoveel mogelijk gecombineerd. Denk hierbij aan het combineren van agrarische productie met de berging van water.

Dit vertaalt zich naar de volgende doelstellingen:

- Het inzetten op een sterke agrarische sector met ruimte voor verbreding;
- Inzetten op nieuwe functies in het landelijke gebied;
- Het versterken van de kwaliteit naar een water robuust, ecologisch en vitaal landelijk gebied;
- Het creëren van duurzame recreatie in het landelijke gebied.

Ruimte voor een sterke agrarische sector

De identiteit van de gemeente Wierden wordt gevormd door het landelijk gebied en de boeren. Bij transformaties in het landelijk gebied zet de gemeente de boer voorop. De agrarische sector is cruciaal voor de leefbaarheid, economische vitaliteit en het beheer van het landschap. Er wordt in de periode tot aan 2040 gestreefd naar een duurzame landbouwsector met gesloten kringlopen, die maatschappelijke diensten levert en daar inkomsten uit weet te halen.

Ontwikkelruimte voor de boer behouden

Op de lange termijn moeten de agrariërs binnen de gemeente de ruimte hebben om zich te kunnen ontwikkelen en voedsel te blijven produceren. Regels omtrent verduurzaming en de bescherming van natuur kunnen beperkend zijn voor agrarische bedrijven. Door boeren de ruimte te bieden ziet de gemeente kansen voor de boeren om gemakkelijker te kunnen verduurzamen en op regels in te spelen. Hoe daarmee om te gaan beschrijft de gemeente in een Wierdens Plan voor het landelijke gebied. Bij het vrijkomen van erven kijkt de gemeente ook naar het bieden van ruimte aan eventuele andere ontwikkelingen van bedrijven.

Met het bovenstaande tracht de gemeente in te spelen op de uitbreiding van het landgebruik van agrarische bedrijven ten gevolge van de extensivering of het sluiten van kringlopen. In de visie van de gemeente zijn er in de toekomst ook verbrede landbouwbedrijven mogelijk, waarin landbouwproductie en maatschappelijke diensten samenkomen.

Sluiten van kringlopen door kringlooplandbouw

De gemeente streeft naar het sluiten van kringlopen, door reststromen te hergebruiken. Dit kan aan de hand van natuurinclusieve landbouw. Door de bedrijfsvoering van agrariërs te laten aansluiten op de natuurlijke draagkracht van de bodem of met behulp van technologische oplossingen die reststromen en verliezen kunnen voorkomen. Bij een onbalans tussen mestproductie en mestplaatsingsruimte in de toekomst werkt de gemeente mee aan buurtmestvergisters.

Meer landschapsbeheer bij agrariërs

De gemeente ziet de boeren ook als de beheerders van het Wierdens landschap, en ondersteunt dat. De gemeente zet in op regelingen waarbij agrariërs uit het beheer inkomsten kunnen genereren. Dat kan via het Coöperatieve Agrarisch Terreinbeheer Wierden, waarbij meer gronden onder het beheer van de agrariërs worden gebracht. Daarnaast is Wierden een belangrijke gemeente in de drinkwaterwinning. Hierom moeten grondeigenaren die zich inzetten voor de kwaliteit van het drinkwater worden beloond.

Duurzaam bodemgebruik

Functies die natuur-, bodem- en grondwaterkwaliteit verbeteren en bijdragen aan een gezonde leefomgeving worden gestimuleerd. Schadelijk grondgebruik wordt tegengegaan. Het telen van siergewassen staat de gemeente niet toe om de ruimte volledig te kunnen inzetten voor het produceren van voedsel.

Verminderen van emissies en uitspoeling

De gemeente tracht gezondheidsrisico's door emissies en uitspoeling te voorkomen door alternatieve productiemethodieken die kringlopen sluiten en het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen verminderen. In de kernrandzones en drinkwaterbeschermingsgebieden tracht de gemeente gezondheidsrisico's versneld te verkleinen.

Ruimte voor verbreding van landbouwbedrijven

Zoals benoemd, ziet de gemeente de agrarische sector als beheerder van het landschap en drager van de plattelandseconomie. Door intensivering en schaalvergroting geldt dit voor steeds minder bedrijven. Daarom stimuleert de gemeente verbreding van landbouwbedrijven.

Ook stimuleert de gemeente nieuwe verdienmodellen ten behoeve van de diversiteit in landbouwbedrijven. Denk aan het verwerken en verkopen van eigen producten, kleinschalige recreatie en zorgfuncties. Dit past bij de gebiedsgebonden indeling en belemmert agrarische ontwikkelingen niet. Ook worden nieuwe landbouwvormen zoals regeneratieve landbouw, kringlooplandbouw en agrobosbouw door de gemeente ondersteund.

Om verbreding te faciliteren, wordt gestreefd naar de mogelijkheid van dubbele functies in de omgevingsplannen. De verbreding dient wel bij de huidige bedrijfsvoering, recreatie of zorg aan te sluiten.

Nieuwe functies in het landelijk gebied

Het landelijk gebied biedt mogelijkheden voor recreatie, sport, wonen en zorg. De agrarische sector blijft prioriteit, en grond wordt behouden voor agrarische ontwikkeling. Nieuwe functies worden verweven met landbouw en verdeeld over deelgebieden. Daarmee doelt de gemeente op het dubbel gebruik van dezelfde grond of op het op korte afstand van elkaar plaatsen ter ondersteuning van de functies. Als verweven niet

mogelijk is, worden nieuwe functies geplaatst volgens de prioriteitenladder van de Toekomstvisie. Kernrandzones en buurtschappen moeten ruimte bieden voor diverse functies, terwijl het buitengebied voor landbouw wordt ingezet.

Nieuwe functies op vrijkomende erven

De gemeente wil vrijgekomen erven in het landelijk gebied inzetten voor bedrijfsmatige, recreatieve functies of wonen, mits dit binnen ontwikkelruimte van de boer past. Hierbij is het wel van belang dat de hoeveelheid bebouwing in die gebieden niet verder toeneemt, dat om verstening van de gebieden te voorkomen. Dat is alleen in de kernrandzones en rond de buurtschappen denkbaar. De gemeente geeft de voorkeur aan functies die kwetsbare groepen, zoals ouderen en starters, bedienen.

Om ontwikkelingen in de agrarische sector niet te beperken kiest de gemeente voor de onderstaande gebiedsgebonden mogelijkheden:

- Vrijkomende bebouwing in kernrandzones en buurtschappen worden beschikbaar gesteld voor kleinschalige bedrijvigheid of recreatie. Ook is er ruimte voor nieuwe woonvormen, indien dit niet resulteert in een toename van de verstening;
- In gebieden waar agrarische ontwikkelingen spelen worden nieuwe functies beperkt toegelaten;
- Buiten de kernranden en buurtschappen waar agrarische ontwikkelingen niet beperkt worden zijn kleinschalige functies en enkele woningen mogelijk.

Gemixte woon en werk erven in buurtschappen en kernranden

De gemeente wil multifunctionele kernranden en buurtschappen ontwikkelen om een mix aan functies te creëren. In de gebieden rond de kernen stimuleert de gemeente tot het hergebruik van agrarische grond, extra woningen, kleinschalige bedrijvigheid en recreatie. Op die erven mag, om verstedelijking tegen te gaan, alleen bestaande bebouwing worden vervangen. Zodoende zet de gemeente ook in op bijzondere woonvormen in de dorpsranden.

De kwaliteit versterken tot een waterrobuust, ecologisch en vitaal landelijk gebied

De kwaliteit van het landelijk gebied omvat zowel de herkenbaarheid en economische waarde van de landbouw, de natuur en landschappelijke kenmerken. De gemeente kiest ervoor ten behoeve van een toekomstig landschap die kenmerken te versterken. Daarvoor worden de onderstaande keuzes gemaakt.

Een waterrobuust landelijk gebied

Voor 2050 wordt het landelijk gebied afgestemd op zoetwaterbeschikbaarheid om de gemeente weerbaar te maken tegen watertekorten. Hiervoor treft de gemeente maatregelen in het buitengebied die zich richten op het vasthouden, verdelen en zuinig gebruiken van water. Het buitengebied moet worden gebruikt om water langer vast te houden en om het waterpeil in drogere periodes op peil te kunnen houden.

De gemeente speelt een belangrijke rol in drinkwaterwinning. Om die reden en om het landschap voor de agrarische sector en de natuur te bevorderen moet het water langer vastgehouden worden. Daarom zoekt de gemeente samen met het Waterschap, Vitens en grondeigenaren naar plekken om water vast te houden. Dat is vooral op de stuwwal bij Wierden en Hoge Hexel van belang. Ook zoekt de gemeente naar nieuwe Oplossingen voor regenwaterafvoer in de kernen. Ook wordt er ingezet uit mogelijk hergebruik van water uit lageregelegen gebieden. Daarmee streeft de gemeente naar duurzame drinkwaterwinning.

Landschap versterken passend bij historische patronen

De gemeente Wierden zet in op het versterken van het landschap door historische patronen zichtbaar te maken of te benadrukken. Dat doet de gemeente met behulp van de “kwaliteitsimpuls groene omgeving”. De gemeente zich daarbij op de onderstaande punten:

- Bij de (her)ontwikkeling van erven worden soorten planten en bomen gekozen die passen bij het landschap, de klimaatverandering en goed zijn voor de biodiversiteit.
- Meer opgaande beplanting verkleint de schaal van het landschap, wat bijdraagt aan biodiversiteit en CO2-opslag.
- Bosontwikkeling zoals voedselbossen en landgoederen. Via pachtbeleid of grondaankopen wordt extra bos gerealiseerd, bijvoorbeeld door 20% van de pachtgrond te bebossen met houtwallen of -singels.

Realiseren van een basiskwaliteit voor natuur door groenblauwe dooradering

De gemeente richt zich op het versterken van de natuurkwaliteit wordt en uitwisseling van soorten tussen natuurgebieden. De gemeente zet daarbij niet in op doelsoorten maar op het verbeteren van de basiskwaliteit in het gehele landelijke gebied.

De gemeente Wierden ziet de agrarische sector als de beheerder van het landschap. De ecologische kwaliteit wordt bepaald door landschapselementen zoals bloemrijke graslanden, de kwaliteit van de bodemkwaliteit en de aanwezigheid van voldoende water. De gemeente wil de agrarische sector een rol geven in het versterken van het landschap op het gebied van biodiversiteit en het vasthouden van water. Samen met de boeren zoekt de gemeente naar verdienmodellen om het bovenstaande te kunnen bekostigen.

Verder streeft de gemeente naar een groenblauw netwerk tussen de natuurnetwerken. Op het moment bevat deze groenblauwe dooradering 8,3% van het landelijk gebied, de gemeente streeft ernaar dat deel te vergoten naar 10%. Dit wordt uitgewerkt in een plan voor het landelijk gebied.

Duurzame recreatie in het landelijk gebied

De gemeente wil zich inzetten voor een landelijk gebied, waarin recreatie met landbouw en natuur samenkomt. Daarvoor maakt de gemeente de onderstaande keuzes.

Bestaande recreatieve netwerk aantrekkelijker en veiliger

De huidige recreatiepaden in de gemeente Wierden zijn aantrekkelijk en veilig. Het onderhoud wordt voornamelijk door vrijwilligers of organisaties gedaan, het toezicht vindt vanuit de gemeente plaats. Bij de (her)inrichting van paden krijgt de fiets een heldere plek en heeft deze prioriteit ten opzichte van de auto. De routes bieden een veilige verbinding vanuit de kernen naar het buitengebied. In het buitengebied zet de gemeente in op een vereenvoudiging van het netwerk. In natuurgebieden zal het aantal routes worden verminderd, de routes die overblijven worden verbeterd.

Duurzaam kwaliteitstoerisme in het landelijk gebied

De gemeente wil inzetten op duurzaam kwaliteitstoerisme. Dat wordt voornamelijk gekoppeld aan de buurtschappen, kernranden en elementen die lokaal voorkomen. De huidige mate van rust in het buitengebied is een belangrijke criteria bij het toelaten van recreatiefuncties, dat om de landbouw en natuur te beschermen. Ook moeten nieuwe functies bijdragen aan de kwaliteit en diversiteit van het aanbod in de gemeente.

3. Beoordeling omgevingsvisie Wierden

Dit hoofdstuk gaat in op de beoordeling van de omgevingsvisie. De beoordeling heeft plaatsgevonden aan de hand van de thema's en beleidsdoelstellingen, zoals omschreven in paragraaf 2.3.2. Voor elk thema worden de effecten en aanbevelingen op basis van het beoordelingskader beschreven.

3.1 Beoordelingskader

Voor het beoordelen van de omgevingsvisie is een beoordelingskader benodigd waarbij ook de trends en onzekerheden, doelbereik en ondergrenzen kunnen worden meegewogen. Daarnaast dient het beoordelingskader de gehele fysieke leefomgeving te beslaan, zonder dat de overzichtelijkheid uit het oog wordt verloren. Onderstaande tabel toont het beoordelingskader dat gebruikt wordt.

Tabel 2: Beoordelingskader

Beoordelingscriteria	Aspect
Bereikbaarheid	Autoverkeer
	Openbaar vervoer
	langzaam verkeer (o.a. fietsen, wandelen)
Gezond milieu	Geluid
	Luchtkwaliteit
	Geur
	Bodemkwaliteit
	Omgevingsveiligheid
Historisch kapitaal	Archeologie
	Cultuurhistorie
	Landschap
Natuur	Natuurgebieden
	Biodiversiteit
	Groene woonomgeving
Watersysteem	Oppervlaktewater (kwaliteit en kwantiteit)
	Klimaatadaptatie
	Grondwater (en drinkwaterkwaliteit)
Circulariteit en energie	CO2 reductie

3.1.1 Beoordeling van de omgevingsvisie

De beoordeling van de omgevingsvisie gebeurt aan de hand van het beoordelingskader. Het beoordelingskader toetst de in het voorgaande hoofdstuk beschreven thema's en bijbehorende beleidsdoelstellingen uit de omgevingsvisie. Daarbij is getoetst aan de hand van de bovenstaande beoordelingsaspecten, waarna de uitkomsten samengebracht zijn tot deelconclusies voor de beoordelingscriteria. Op deze wijze wordt gestructureerd en thematisch inzichtelijk gemaakt wat de kansen en risico's zijn van de thema's uit de omgevingsvisie.

3.1.2 Aanbevelingen

Tenslotte worden aan de kansen en risico's aanbevelingen gekoppeld. De aanbevelingen zijn gericht op het voorkomen dan wel beperken van negatieve gevolgen en het waar mogelijk versterken van positieve effecten. Ook de aanbevelingen zijn per beoordelingsaspect opgesteld, waarna deze zijn samengebracht tot aanbevelingen per beoordelingscriteria.

3.2 Naar een duurzame circulaire samenleving

3.2.1 Effecten

Bereikbaarheid

De gemeente zet in op de implementatie van het STOMP-principe (Stappen, Trappen, Openbaar Vervoer, Mobility as a Service en Privéauto) binnen de kernen, waarbij de nadruk ligt op het prioriteren van langzaam verkeer. Andere doelstellingen, zoals het verbinden van voorzieningen en groene netwerken en het bevorderen van toerisme, sluiten hier goed bij aan. Dit biedt kansen om het STOMP-principe op het gebied van langzaam verkeer te versterken.

De visie voor de ontwikkeling van de overige modaliteiten binnen het STOMP-principe is onderbelicht. Gezien de doelstellingen voor het verdichten van de kernen, het uitbreiden van bedrijventerreinen en het vergroten van het toeristische aanbod, bestaat het risico dat het huidige draagvermogen en de dekkingsgraad van mobiliteitsvormen worden overschreden.

Wat betreft verkeersveiligheid, beperkt het STOMP-principe het verkeer met hogere snelheden, werkt de gemeente aan betere fietsverbindingen tussen de kernen en moet er worden overgestapt op ongelijkvloerse spoorverbindingen. Deze maatregelen kunnen een positief effect hebben op de verkeersveiligheid binnen de gemeente.

Gezond milieu

De gemeente heeft het voornemen om het STOMP-principe te hanteren en zich in te zetten voor een klimaatneutrale en circulaire omgeving. Dit kan positieve effecten hebben op het leefmilieu met betrekking tot geur, luchtkwaliteit (door verminderde uitstoot) en geluid (door elektrisch aangedreven machines en voertuigen).

Daarnaast zet de gemeente in op het op peil houden van de bodemkwaliteit door bij toekomstige ruimtelijke plannen actief te sturen op het water- en bodemsysteem.

Historisch kapitaal

De gemeente streeft naar een klimaatneutrale en circulaire omgeving in 2050. De gemeente erkent dat de benodigde transitie ruimte zal innemen voor de opwekking, conversie en opslag van energie. Bij de uitbreiding van de opwekkingscapaciteit wordt gekozen voor de aanleg van zonneparken en het plaatsen van enkele windmolens. Dit kan in beide gevallen risico's met zich meebrengen voor het beeld van het karakteristieke landschap.

Daarnaast valt op dat het onderwerp archeologie onderbelicht is. Het risico hiervan is dat deze belangen niet volledig worden geborgd in het strategische beleid van de gemeente. Hierdoor kunnen ruimtelijke ontwikkelingen schadelijke gevolgen hebben voor archeologische waarden.

Natuur

De overgang naar het STOMP-principe en een klimaatneutrale en circulaire omgeving kan op voorhand positieve effecten hebben op het behoud van de natuur binnen de gemeente.

Ook met betrekking tot natuurgebieden spreekt de gemeente over water- en bodemsturing. Gewassen moeten aansluiten op de omstandigheden van de nabijgelegen omgeving en het gebruik van bestrijdingsmiddelen moet nabij natuurgebieden zoveel mogelijk worden beperkt.

Wanneer de drukfactoren in het Wierdense Veld in verband worden gebracht met de activiteiten in de omgeving van het natuurgebied, rijst de vraag of de ambities die de gemeente in haar omgevingsvisie beschrijft met elkaar verenigbaar zijn. Vooral de ambities rondom het centraal stellen van bodem en water, het beschermen van de kwaliteit van oppervlakte- en grondwater, en het bieden van perspectief aan agrariërs in de omgeving van deze gebieden lijken op gespannen voet met elkaar te staan.

Watersysteem

De gemeente Wierden is een belangrijke drinkwatergemeente en heeft daarom een goed inzicht in hoe de bodem is opgebouwd. Om de kwaliteit van het water- en bodemsysteem te waarborgen, wordt hierop actief gestuurd bij toekomstige plannen. Dit kan positieve effecten hebben op het watersysteem en biedt ook kansen voor klimaatadaptatie en het daarmee tegengaan van wateroverlast.

Daarnaast kan het sluiten van kringlopen en verdere ontwikkeling potentieel gunstige effecten hebben op de bodemkwaliteit, zowel fysisch, chemisch als biologisch. Het stoppen met het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen heeft daar positieve invloed op. Desondanks blijft door intensieve landbouw in de omgeving het risico op uitspoeling van nutriënten bestaan. Dit vormt een risico voor de kwetsbare hydrologische situatie in het Wierdense Veld en andere natuurgebieden, zoals aangegeven in de Natuurdoelanalyse (NDA) van het gebied. Intensieve landbouw in de omgeving, waarbij water uit de bodem wordt onttrokken, blijft daarmee een risico.

Circulariteit en energie

De doelstellingen omtrent dit thema van de omgevingsvisie zijn gericht op de transitie naar een duurzame en circulaire gemeente. Door over te gaan op duurzame vormen van mobiliteit, duurzame energieopwekking (zon- en windenergie) en door kringlopen te sluiten, kan de uitstoot van CO₂ op verschillende vlakken worden verminderd.

De gemeente komt in de omgevingsvisie slechts beperkt tot een concrete aanpak voor het onderwerp circulariteit. Het risico van het onderbelicht blijven van dit onderwerp is dat de belangen niet volledig worden geborgd in het strategische beleid van de gemeente.

3.2.2 Aanbevelingen

Concrete stappen naar het STOMP-principe

De gemeente streeft naar een transitie naar meer duurzame vormen van mobiliteit volgens het STOMP-principe. Vanwege de uitgestrekte en landschappelijke omgeving is de auto momenteel nog het meest gangbare vervoersmiddel. Hierdoor is de gemeente nog ver verwijderd van de realisatie van het STOMP-principe. Het is van belang dat de gemeente concreet maakt welke stappen er genomen zullen worden om dichterbij de realisatie van dit principe te komen. Elk onderdeel van het STOMP-principe vraagt daarbij integraal om aandacht.

Door het ontwikkelen van een duidelijke 'STOMP-visie' krijgen de wandelaar en de fietser meer ruimte en kan de vervoerswaarde voor het openbaar vervoer vergroot worden. Dit laatste verkleint het risico op het afstoten van busverbindingen in de kernen en het buitengebied.

Daarnaast kan het van meerwaarde zijn om in de visie duidelijk te maken op welke wijze (recreatieve) fietspaden een heldere plaats krijgen in het buitengebied. Ook dergelijke landelijke wegen, waar vaak te hard wordt gereden, zijn ver verwijderd van het STOMP-principe. Het kan helpen gebruik te maken van kaartmateriaal om ruimtelijk concreet te maken hoe het netwerk tussen de kernen op het gebied van bereikbaarheid en veiligheid verbeterd kan worden.

Ruimtelijk maken van het principe water- en bodemsturing

De gemeente Wierden speelt een cruciale rol in de drinkwaterwinning, waardoor water- en bodemsturing van groot belang zijn. Het is aan te bevelen om het principe van water- en bodemsturing ruimtelijk te visualiseren met behulp van kaartmateriaal (met o.a. hoogteligging) en dit op te nemen in de omgevingsvisie. Op deze ontstaat een integraal beeld van het water- en bodemsysteem en kunnen gebiedsgebonden kaders/maatregelen worden vastgesteld. Een visie op het water- en bodemsysteem kan daarnaast goed worden geïntegreerd in het Programma Landelijke Gebied dat de gemeente momenteel opstelt, aangezien er veel onderlinge relaties en afhankelijkheden zijn.

Aandacht voor archeologie

Om beschadigingen aan archeologische vondsten te voorkomen, is het essentieel dat de gemeente aandacht besteedt aan het onderwerp archeologie en de wijze waarop met dit thema wordt omgegaan bij toekomstige

ruimtelijke ontwikkelingen. Door de cultuurhistorische waardenkaart een plek te geven in de omgevingsvisie worden cultuurhistorisch waardevolle gebouwen, landschappen en archeologische vindplaatsen beter beschermd bij toekomstige gebiedsontwikkelingen.

Sturing op milieubelastende (agrarische) activiteiten

Om de ambities met betrekking tot bodem en water en het bieden van perspectief aan agrariërs in de omgeving verenigbaar te maken, is het wenselijk om in de omgevingsvisie een kader te schetsen voor het sturen op agrarische activiteiten nabij natuurgebieden. Hierbij moet duidelijk worden welke ontwikkelingen en functies op welke afstand van kwetsbare natuurgebieden worden toegestaan.

Verder spreekt de gemeente over het treffen van maatregelen buiten de natuurgebieden die een positief effect kunnen hebben op het behoud daarvan. Directe maatregelen binnen de natuurgebieden zijn nog beperkt, maar zullen moeten voortkomen uit het gebiedsproces 'kwaliteit en toekomstbestendigheid van het Wierdense Veld'. Beschermende maatregelen kunnen in het Programma Landelijk Gebied worden meegenomen.

Definiëren van Circulaire omgeving Wierden

De gemeente streeft naar een duurzame en circulaire omgeving. Het begrip 'duurzaam en circulair' is breed en omvat veel. Omdat de gemeente voornamelijk in algemene termen spreekt over circulariteit blijft een concrete aanpak van dit onderwerp onderbelicht. Het is van belang dat de gemeente het begrip 'circulaire samenleving' voor zichzelf definieert en concreet beschrijft hoe dit binnen haar eigen gemeente te realiseren. Daarbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan richtlijnen ten aanzien van het eigen inkoopbeleid van de gemeente. Ook zou de gemeente in samenwerking met lokale bedrijven plannen kunnen ontwikkelen om reststromen door lokale bedrijven te laten omzetten in nieuwe grondstoffen.

3.3 Een gezonde, klimaatbestendige en uitnodigende woonomgeving

3.3.1 Effecten

Bereikbaarheid

De doelstellingen met betrekking tot het thema 'Een gezonde, klimaatbestendige en uitnodigende omgeving' sluiten aan bij de doelstellingen van het eerste thema uit de omgevingsvisie om het STOMP-principe toe te passen. Doelstellingen zoals 'Het creëren van veilige en toegankelijke routes die uitnodigen om te bewegen' en 'Het combineren van ontmoetings- en bewegingsplekken in de openbare ruimte' sluiten hierop aan. Hierdoor bestaat de kans dat de doelstellingen van beide thema's elkaar versterken, wat de uitvoerbaarheid van het STOMP-principe met betrekking tot langzaam verkeer bevordert.

Gezond milieu

Bij het kiezen van nieuwe woningbouwlocaties houdt de gemeente nadrukkelijk rekening met het handhaven van een gezond leefmilieu. Daarbij worden risico's vanuit de omgeving zoveel mogelijk vermeden, zoals de nabijheid van bedrijven en het transport van gevaarlijke stoffen. Door dergelijke locaties te mijden, kan overlast door geluid, luchtkwaliteit, geur worden voorkomen en kunnen richtlijnen op het gebied van omgevingsveiligheid in acht worden genomen. Een en ander biedt de nodige waarborgen voor een gezond leefmilieu. Het STOMP-principe beperkt het gebruik van de auto binnen de kernen, wat ook positieve effecten heeft op het leefmilieu.

Voor de aangewezen uitbreidingslocaties voor woningbouw ten noorden en zuiden van de kern Wierden geldt dat er nabijgelegen agrarische bedrijven aanwezig zijn. Dit kan resulteren in risico's voor het gezonde leefmilieu door fijnstof en ammoniak.

Historisch kapitaal

De doelstellingen voor het thema 'Een gezonde, klimaatbestendige en uitnodigende omgeving' hebben geen relatie met het beoordelingscriterium 'Historisch kapitaal'.

Natuur

De gemeente heeft als doel om bij nieuwe ruimtelijke plannen 35% van de ruimte toe te kennen aan groen en water. Dit is een stevige ambitie. Hierdoor zullen bestaande en nieuwe wijken positief vergroenen, wat

bijdraagt aan een gezonde en klimaatbestendige omgeving. Daarnaast legt de gemeente nadruk op het gebruik van verschillende soorten beplanting ter bevordering van de biodiversiteit.

Watersysteem

Met meer openbaar groen en water gaat de gemeente wateroverlast en hittestress tegen, en wordt de openbare ruimte toekomstbestendig ingericht. Bij het vergroenen van de omgeving kiest de gemeente voor klimaatbestendige soorten die water kunnen vasthouden. Hierdoor wordt het stedelijk watersysteem bij hevige regenbuien ontlast.

Daarnaast gaat de gemeente volledig over op gescheiden rioleringsstelsels en waterbeheer volgens de volgorde: benutten, besparen, vasthouden, bergen, infiltreren en afvoeren, met als doel de kwaliteit van het (drink)water te waarborgen.

Functieveranderingen met betrekking tot uitbreidingslocaties (van agrarische gronden naar woongebieden) bieden bovendien kansen voor klimaatadaptieve inrichting van de gebieden. Dit geldt bijvoorbeeld voor de uitbreidingslocaties ten noorden en zuiden van de kern Wierden.

Circulariteit en energie

Er zijn geen concrete maatregelen met betrekking tot dit beoordelingscriterium. De omgevingsvisie voorziet wel in voor het vergroenen van de omgeving binnen en buiten de kernen. Hierdoor kan meer CO₂ uit de lucht worden geabsorbeerd, wat bijdraagt aan de reductie van CO₂.

3.3.2 Aanbevelingen

Verbinding tussen binnenstedelijk en landschappelijk groen

De gemeente wil bij nieuwbouw- en (her)structureringsprojecten 35% van de ruimte toekennen aan water en groen. Hierdoor nemen deze projecten meer ruimte in beslag, wat ten koste kan gaan van het gewaardeerde omliggende landschap. Door de verbinding te zoeken tussen het binnenstedelijk groen en het omliggende gebied, kunnen de unieke kenmerken van deze gebieden worden versterkt. Het is aan te bevelen om deze verbindingen te verbeelden op een groenstructuurkaart.

3.4 Ruimte voor wonen

3.4.1 Effecten

Bereikbaarheid

De doelstelling om het woningaanbod aanzienlijk uit te breiden kan invloed hebben op het verkeer en de bereikbaarheid. Als gevolg hiervan wordt de infrastructuur in de gemeente in toenemende mate belast, terwijl de gemeente aangeeft het mobiliteitssysteem in omvang grotendeels gelijk te willen houden. Dit kan in de toekomst mogelijk leiden tot knelpunten. Deze zijn door de gemeente al wel in kaart gebracht, evenals de bijbehorende maatregelen.

Gezond milieu

De gemeente werkt aan de woningbouwopgave (met een plus). Daarbij wordt in de nabije toekomst grotendeels ingezet op inbreidingslocaties. Dit kan leiden tot een toename van bedrijvigheid en een verdere belasting van het verkeer en de voorzieningen binnen de kernen. Hierdoor ontstaan risico's met betrekking tot overlast op het gebied van geluid, geur, luchtkwaliteit en omgevingsveiligheid.

Hoewel de gemeente tracht risicobronnen bij nieuwbouwlocaties te mijden, zijn er binnen de kern Wierden nog risico's. Zo wordt er bij de uitbreidingslocatie ten zuiden van Wierden (richting Zuidbroek) nabij een N-weg gebouwd, waardoor risico's ten aanzien van geluidsoverlast kunnen optreden. Bij de uitbreidingslocatie ten noorden van Wierden wordt er gebouwd nabij een aangewezen gebied voor de uitbreiding van bedrijventerreinen en nabij het bedrijvenpark Twente, waardoor ook daar risico's voor het leefmilieu kunnen optreden.

Verder heeft de gemeente plannen om een grootschalig staalbedrijf ten noorden van de het station in Wierden te verplaatsen en saneren. Het vrijgekomen gebied moet in de toekomst getransformeerd worden naar woningbouw. De sanering van het staalbedrijf heeft positieve effecten voor het gezonde milieu van omliggende woongebieden.

Historisch kapitaal

De gemeente beschermt bij toekomstige (her)ontwikkelingen de oorspronkelijke karakteristieken van de omgeving. Er wordt rekening gehouden met bestaande hoogteaccenten en aangesloten bij het karakter van de dorpen. Hiermee borgt de gemeente zoveel mogelijk de instandhouding van cultuurhistorische elementen in de woonomgeving.

De uitbreidingslocatie ten noorden van de kern Wierden ligt echter nabij de Loonder Es, waardoor het risico bestaat dat dit cultuurhistorische landschap wordt aangetast. Daarnaast spreekt de gemeente over gestapelde bouw. Afhankelijk van het aantal bouwlagen en de locaties kan deze verandering risico's met zich meebrengen voor het beeld van het landschap en de kernen.

Natuur

Bij zowel nieuw te realiseren woongebieden als herstructureringen van bestaande gebieden zet de gemeente in op het creëren van 35% groen en water. Dit bevordert de groene woonomgeving met positieve effecten ten aanzien van klimaatadaptatie en biodiversiteit.

Daarentegen kan het uitbreiden van het aantal woningen in de omgeving een aantrekkende werking hebben op bedrijvigheid, waardoor de uitstoot van stikstof kan toenemen. Dit leidt tot risico's voor stikstofgevoelige en -overbelaste natuurgebieden.

Watersysteem

Ook de hoeveelheid oppervlaktewater binnen de woongebieden moet worden uitgebreid, wat positieve effecten heeft op het gebied van klimaatadaptatie. Met een grote inpassing van openbaar groen en water gaat de gemeente wateroverlast en hittestress tegen, en wordt de openbare ruimte toekomstbestendiger ingericht.

De verstedelijkingsopgave (inbreidingen) kan daarentegen zorgen voor spanningen met de klimaatadaptatieve opgaven. Beide opgaven vergen ruimte binnen de bestaande kernen, waardoor ruimtelijke inpassing een aandachtspunt is.

Circulariteit en energie

De gemeente streeft er naar om in 2040 bouwontwikkelingen waar mogelijk klimaatneutraal en circulair te laten plaatsvinden. Daarbij wordt ingezet op herbruikbare bouwmaterialen en moet de verwerking van bouwafval zoveel mogelijk worden beperkt. Daarnaast kijkt de gemeente binnen de woningbouwopgave naar het mogelijk transformeren van leegstaande panden. Op die wijze kan onnodige sloop en verbranding van restromen worden beperkt.

3.4.2 Aanbevelingen

NS-station Wierden als impuls voor woninguitbreiding

Het NS-station in de kern Wierden kan een potentiële impuls geven aan het woonaanbod in de omgeving. De gemeente geeft aan een deel van het bedrijventerrein ten noorden van het station in de toekomst te willen transformeren naar woningbouw. Dat gaat om de locatie waar nu een grootschalig staalbedrijf gevestigd is. Om het woonaanbod nog verder een impuls te kunnen geven is het aan te bevelen om ook andere delen van het bedrijventerrein nabij het station te transformeren. Dit zou kunnen door een deel van de bedrijven geleidelijk te herplaatsen naar locaties die dicht bij de A1 zijn gelegen (bedrijventerrein Enter) of door planologische ruimte op de bedrijventerreinen beter te benutten voor woningen. Hierbij is het van belang een visie met concrete stappen te vormen ten aanzien van de mogelijk toekomstige transformatie.

Afstand houden van milieubelastende bronnen

De gemeente heeft diverse maatregelen beschreven om op uitbreidingslocaties een gezond milieu te waarborgen. Hierbij is het essentieel dat de gemeente voldoende afstand houdt van milieubelastende bronnen, zoals provinciale wegen, industrieterreinen en spoorwegen.

Voor inbreidingslocaties en de verdichting van de kernen heeft de gemeente echter nog geen visie geformuleerd met betrekking tot de veranderingen in het leefmilieu binnen deze gebieden. Het is aan te bevelen om concreet inzichtelijk te maken op welke wijze afstand gehouden wordt tot risicobronnen (o.a. milieubelastende activiteiten) bij toekomstige gebiedsontwikkelingen.

Kenmerken cultuurlandschap een plek geven in ruimtelijke ontwikkelingen

Door de kenmerken van het cultuurlandschap te integreren in ruimtelijke ontwikkelingen, worden deze kwaliteiten behouden en versterkt. Ook wordt daarmee de verbinding tussen het stedelijke gebied en het omliggende landschap versterkt.

3.5 Multifunctionele voorzieningen en levendige dorpscentra

3.5.1 Effecten

Bereikbaarheid

De doelstellingen van eerdere thema's met betrekking tot het STOMP-principe kunnen een positief effect hebben op de verbetering van de toeristische beleving binnen de kernen. Eenmaal in de centra aangekomen, kunnen toeristen veilig te voet of per fiets de dorpscentra bezoeken en verkennen. Een en ander dient wel nader te worden uitgewerkt in de mobiliteitsvisie.

Gezond milieu

De gemeente streeft naar het levendiger maken van de dorpscentra door toeristen aan te trekken en evenementen te organiseren. Hierdoor worden de kernen aan het recreatieve netwerk toegevoegd en het recreatieve aanbod uitgebreid. Dat kan het leefmilieu in de kernen aantasten, met betrekking tot geluid, geur en luchtkwaliteit.

Historisch kapitaal

De gemeente wil het aanbod van cultuurlocaties ondersteunen en uitbreiden, de nadruk ligt daarbij op landschappelijke cultuurwaarden. Daarnaast wil de gemeente de kulturhusen inzetten voor toerisme. De gegenereerde inkomsten kunnen bijdragen aan het in goede staat behouden van cultuurhistorische plekken.

Natuur

De doelstellingen voor het thema 'multifunctionele voorzieningen' hebben geen relatie met het te beoordelen criterium 'natuur'.

Watersysteem

De doelstellingen voor het thema 'multifunctionele voorzieningen' hebben geen relatie met betrekking tot het te beoordelen criterium 'watersysteem'.

Circulariteit en energie

De doelstellingen voor het thema 'multifunctionele voorzieningen' hebben geen relatie met het te beoordelen criterium 'circulariteit en energie'.

3.5.2 Aanbevelingen

Recreatieve centra met behoud van een gezond leefmilieu

In de omgevingsvisie zet de gemeente in op het toevoegen van de dorpskernen aan het recreatieve netwerk. Dat kan de druk op het leefmilieu in de kernen aantasten. Het is van belang dat de gemeente zich daarvan bewust is en daarmee rekening houdt bij verdere uitbreidingen van de recreatieve voorzieningen binnen de kernen.

Concrete maatregelen ter bescherming van cultuurhistorische waarden

De gemeente beschikt over een cultuurhistorische waardenkaart, waardoor duidelijk is welke gebouwen en landschappen van historische waarde zijn. De gemeente richt zich voornamelijk op het versterken van cultuurhistorische waarden binnen het agrarische landschap. Concrete maatregelen voor de bescherming van afzonderlijke cultuurhistorische elementen zijn onderbelicht. Om beschadigingen of verlies van deze elementen te voorkomen, is het belangrijk om meer aandacht aan dit onderwerp te besteden.

3.6 Dynamische bedrijventerreinen

3.6.1 Effecten

Bereikbaarheid

De bedrijventerreinen binnen de kernen bestaan voornamelijk uit ambachtelijke bedrijven die goed passen bij de omgeving en een waardevolle bijdrage leveren aan het gebied. Desondanks kan de logistiek van en naar deze bedrijven overlast veroorzaken in nabijgelegen woongebieden.

Gezond milieu

De bestaande terreinen binnen de kernen bestaan grotendeels uit lokale ambachtelijke bedrijven die goed mengen met het bewoonde gebied. Bij uitbreiding daarvan bestaat het risico dat de druk op het gezonde milieu nabij woongebieden toeneemt. Naar verwachting zal dit risico beperkt blijven voor dergelijke bedrijvigheid.

Voor uitbreidingen aan de randen van de kernen spreekt de gemeente over terreinen voor agrarisch verwante bedrijven en opslag. Hoewel de gemeente bij nieuwe woonlocaties dergelijke risicobronnen wil vermijden, is ten noorden van Wierden een gebied aangewezen waar woningbouw en bedrijventerreinen naast elkaar liggen. In het geval van agrarisch verwante bedrijvigheid kunnen risico's ontstaan voor het leefmilieu in die woongebieden, met betrekking tot fijnstof, ammoniak en andere risicovolle stoffen. Wat betreft opslag moet worden voorkomen dat het vervoer van gevaarlijke stoffen nabij woongebieden plaatsvindt. Het risico daarop is in dat gebied groter, omdat de provinciale wegen minder goed bereikbaar zijn.

Verder doet de gemeente onderzoek naar de mogelijkheden om vestigingscriteria in te stellen die alleen groene bedrijven toelaten, waardoor de bovenstaande risico's beperkt kunnen worden. Belangrijk is dat dergelijke ambities worden geborgd in het omgevingsplan.

Historisch kapitaal

De doelstellingen voor het thema 'Dynamische bedrijventerreinen' hebben geen relatie met het te beoordelen criterium 'Historisch kapitaal'.

Natuur

De gemeente wil inzetten op het vergroenen van bedrijventerreinen. Daarnaast stimuleert de gemeente bij uitbreiding van de terreinen de komst van bedrijven met een groen imago. Het doel is om in 2050 minder versteende bedrijventerreinen te hebben die zijn ingericht met klimaatadaptieve soorten. Dit heeft ook een positief effect op de biodiversiteit op de terreinen.

Watersysteem

Ook de bedrijventerreinen binnen de gemeente Wierden moeten in 2050 klimaatbestendig en waterrobuust zijn. Er wordt ingezet op het vergroenen van verouderde terreinen en het opvangen en gebruiken van regenwater. Hiermee worden wateroverlast en hittestress tegengegaan.

Circulariteit en energie

De gemeente streeft naar het creëren van duurzame en circulaire bedrijventerreinen in de toekomst. Er wordt onderzoek gedaan naar de mogelijkheid om vestigingscriteria op te stellen, waarbij alleen groene bedrijven worden toegelaten. Hierdoor kan de uitstoot van CO₂ in de toekomst aanzienlijk worden beperkt.

3.6.2 Aanbevelingen

Focus op uitbreiding bedrijventerrein Enter

Het ten noorden van de kern Wierden aangewezen gebied voor uitbreidingen van bedrijventerreinen is door de nabijheid van het station ook zeer geschikt voor woningbouw. Daarom is het aan te bevelen om met betrekking tot uitbreidingen van bedrijventerreinen te focussen op het aangewezen gebied in de kern Enter. Dat bedrijventerrein beschikt daarnaast over een goede verbinding met nabijgelegen provinciale wegen.

Verplaatsen van grootschalige milieubelastende bedrijven

Daarnaast is het aan te raden om bedrijven met een hogere milieubelasting te verplaatsen naar grotere regionale bedrijventerreinen. Op dat gebied is goed beleid te voeren, waarvoor wel afstemming met omliggende gemeenten en de provincie vereist is.

3.7 Een agrarisch landschap voor iedereen

3.7.1 Effecten

Bereikbaarheid

Ook bij de (her)inrichting van recreatiepaden in het buitengebied krijgt de fiets weer een prominente plek en heeft deze prioriteit boven de auto. Hiermee wordt langzaam verkeer in de landschappelijke buitengebieden gestimuleerd en veiliger gemaakt. Onveilige situaties met agrarische voertuigen of snel rijdend verkeer worden hierdoor beperkt. Daarnaast zet de gemeente in op een vereenvoudiging van het recreatieve netwerk, waardoor het gebruik van de paden toegankelijker wordt.

Gezond milieu

Bij het inrichten van het landschap en vrijkomende erven worden functies gestimuleerd die bijdragen aan een gezonde leefomgeving. Hierdoor worden gezondheidsrisico's door emissies en uitspoeling beperkt. Dit geldt ook voor gezondheidsrisico's met betrekking tot de drinkwaterkwaliteit door risicobronnen op afstand te houden van drinkwaterbeschermingsgebieden.

De gemeente zet stappen om over te gaan op een wijze van bedrijfsvoering en landbouw die aansluit bij de draagkracht van de bodem. Hierbij moeten gewasbeschermingsmiddelen worden verminderd, wat uitspoeling van schadelijke stoffen in het bodem- en watersysteem beperkt. Verder ziet de gemeente kansen voor agrariërs om bij te dragen aan het beheer van het landschap. Dit biedt agrariërs de mogelijkheid om inkomsten te genereren en helpt hen de bodemkwaliteit op peil te houden.

Historisch kapitaal

De gemeente wil het landschap versterken door historische patronen zichtbaar te maken of te benadrukken. Dit wordt gerealiseerd met behulp van de "kwaliteitsimpuls groene omgeving". Bij de (her)ontwikkeling van erven wordt zodoende rekening gehouden met de landschappelijke kwaliteiten van de gemeente, zodat deze zoveel mogelijk worden geborgd.

Natuur

De gemeente zet in op het verhogen van de basiskwaliteit van het groen in het gehele landelijke gebied, met als doel de natuurkwaliteit te versterken. De gemeente wil de groenblauwe dooradering tussen natuurnetwerken vergroten van 8,3% naar 10%, om de uitwisseling van soorten tussen natuurgebieden te stimuleren. De huidige mate van rust in het landelijke gebied, en daarmee ook in de natuurgebieden, is een belangrijk criterium. Naast het overzichtelijker maken van het netwerk van recreatiepaden, is dit een belangrijk criterium bij het toelaten van recreatieve functies, zodat de rust binnen natuurgebieden behouden blijft.

Verder is de Provincie het gebiedsproces 'Kwaliteit en Toekomstbestendigheid van het Wierdense Veld' gestart. Dit proces wordt uitgevoerd in samenwerking met partijen zoals het waterschap en de provincie. Het proces richt zich op het behouden van de toekomstbestendigheid van het gebied en het versterken van de kwaliteiten ervan. Dit proces moet leiden tot maatregelen die daaraan bijdragen.

Watersysteem

Voor 2050 wordt het landelijke gebied afgestemd op de beschikbaarheid van zoetwater om de gemeente weerbaar te maken tegen watertekorten. Hiervoor neemt de gemeente maatregelen in het buitengebied die gericht zijn op het vasthouden, verdelen en het zuinige gebruik van water. Het buitengebied moet worden ingezet om water langer vast te houden en om het waterpeil in drogere periodes in stand te houden. De gemeente werkt samen met het waterschap, Vitens en grondeigenaren om geschikte locaties te vinden. De gemeente zoekt naar oplossingen voor de regenwaterafvoer in de kernen en er wordt ingezet op het mogelijk hergebruik van water uit lagergelegen gebieden. Met deze maatregelen werkt de gemeente aan de verduurzaming van de drinkwaterwinning.

Circulariteit en energie

In de periode tot 2040 wordt gestreefd naar een duurzame landbouwsector met gesloten kringlopen. Hierdoor wordt onnodige verbranding van reststromen en de daarmee gepaard gaande uitstoot zoveel mogelijk beperkt. Ook werkt de gemeente op veel vlakken aan een sterke vergroeningsopgave, wat een positief effect heeft op de opslag van CO₂.

3.7.2 Aanbevelingen

Bijdragende functies leefmilieu Wierden

De gemeente wil functies aantrekken die bijdragen aan een gezonder leefmilieu, zoals bedrijven die zich richten op duurzame landbouw, groene technologieën, en circulaire economie. Dit betekent dat bedrijven met een groen imago voorrang krijgen bij het toewijzen van locaties. Het is van belang om toekomstige ondernemers een perspectief te bieden. Daarbij kan het helpen om een zonering aan te brengen in het gebied. Hierbij wordt aangegeven waar intensieve landbouw/ bedrijvigheid kan doorgaan en waar de situatie aanzienlijk moet verbeteren. Dit zorgt voor duidelijkheid en helpt bij het sturen van de ontwikkeling naar een gezonder en duurzamer leefmilieu.

Groenstructuurkaart

Door een groenstructuurkaart van de gemeente te maken, wordt duidelijk waar natuurnetwerken met elkaar verbonden moeten worden. Vanuit dat overzicht is het gemakkelijker om concrete maatregelen te treffen.

4. Conclusie en belangrijkste aanbevelingen

4.1 Conclusie

Op basis van de toetsing van de omgevingsvisie aan het beoordelingskader wordt geconcludeerd dat geen aanzienlijke milieueffecten worden verwacht en dus geen verdere plan-mer procedure benodigd is. Indien de gemeente in verdere uitwerkingen zoals toekomstige programma's toch aanzienlijke milieu effecten verwacht, dan kan daarvoor alsnog een mer-procedure benodigd zijn.

De omgevingsvisie bevat over het algemeen veel aanknopingspunten voor het verbeteren van de kwaliteit van de fysieke leefomgeving. Gerelateerd aan de inhoudelijke eisen aan de omgevingsvisie "de hoofdlijn van de voorgenomen ontwikkeling, gebruik, beheer, bescherming en behoud van het grondgebied" kan dan ook geconcludeerd worden dat de omgevingsvisie in elk geval voldoet aan deze eis.

Het voorgenomen beleid van de gemeente is echter niet geheel risicovrij. Dat er nog onduidelijkheden, nadere uitwerkingen en monitoring voor nodig zijn om een bindend oordeel te vellen over het exacte effect, is logisch. Door de in dit document genoemde risico's mee te wegen kan de concept omgevingsvisie verder worden aangescherpt. Hieronder volgt een overzicht van de belangrijkste aanbevelingen.

4.2 Belangrijkste aanbevelingen

In de onderstaande tekst staan de belangrijkste en vaker terugkerende aanbevelingen uit de beoordeling. Enkele punten komen niet aan de orde in de beoordeling van de speerpunten zelf, maar komen voort uit de constatering dat deze activiteiten vanuit milieuperspectief gemist worden in de omgevingsvisie. Het is niet noodzakelijk om al deze aanbevelingen in deze versie van de omgevingsvisie te verankeren. De gemeente kan er ook voor kiezen om deze aanbevelingen mee te nemen bij de totstandkoming van latere versies van de omgevingsvisie of deze een plek te geven in de uitwerking van omgevingsprogramma's.

Ruimtelijker maken van de omgevingsvisie

De gemeente heeft de huidige situatie en wijzigingen ten gevolge van het toekomstige beleid voor een deel in kaart gebracht. Het kaartmateriaal wat betreft het te voeren beleid is voor enkele thema's nog globaal. Verder gespecificeerd kaartmateriaal helpt tot concretere kaders en maatregelen te komen voor die thema's. Voorbeelden hiervan zijn het in kaart brengen van het water- en bodemsysteem, zodat gebiedsgebonden kaders gesteld kunnen worden. Ook met betrekking tot het verbinden van groenblauwe netwerken helpt het om door middel van een groenstructuurkaart in beeld te brengen waar verbindingen moet plaatsvinden, om daaraan vervolgens concrete maatregelen te kunnen koppelen.

Concrete stappen naar het STOMP-principe

Het STOMP-principe keert veelvuldig terug in de omgevingsvisie. In een landelijke omgeving als de gemeente Wierden is de auto het meest gangbare vervoersmiddel. Daarmee is de gemeente nog ver verwijderd van de realisatie van het STOMP-principe. Het gehele mobiliteitssysteem is daarbij van elkaar afhankelijk. De gemeente spreekt voornamelijk over stappen ten aanzien van langzaam verkeer, waardoor een visie op de overige modaliteiten onderbelicht blijft. Daarom is het belangrijk om in het mobiliteitsplan uit te werken welke concrete stappen gezet gaan worden ten aanzien van alle modaliteiten om geleidelijk te komen tot het implementeren van het STOMP-principe.

Sturing aan (agrarische) activiteiten

Wanneer de drukfactoren die (onder andere) in het Wierdense veld spelen in verband worden gebracht met de activiteiten in de omgeving van het gebied, reist de vraag of de ambities die de gemeente in de omgevingsvisie beschrijft met elkaar verenigbaar zijn. Voornamelijk de ambities rondom het centraal stellen van bodem en water, het beschermen van de kwaliteit van oppervlakte- en grondwaterkwaliteit en het bieden van perspectief aan agrariërs in de omgeving van deze gebieden staan met elkaar op gespannen voet. Het is wenselijk om in de omgevingsvisie een kader te geven voor hoe de gemeente sturing wil geven aan agrarische activiteiten in de nabijheid van natuurgebieden. Een zoneringskaart waarin staat op welke afstand van kwetsbare gebieden welk soort activiteiten mogen plaatsvinden kan daarbij helpen. Dat geldt zowel voor agrarische als overige bedrijfsvoering.

Verder is de gemeente bezig een Programma Landelijk Gebied op te stellen. In verband met de sterke relatie tussen agrarische activiteiten en de kwaliteit van het water- en bodemsysteem is het belangrijk om in dit programma nadrukkelijk aandacht te besteden aan dit spanningsveld en de wijze waarop gemeente en agrariërs hier mee om willen gaan.

Archeologie en circulariteit

Het onderwerp archeologie is binnen de omgevingsvisie nog onderbelicht. Het onderwerp circulariteit vraagt binnen de concept omgevingsvisie om specifieke definiëring van het begrip voor de gemeente Wierden. Het risico van het onderbelicht blijven van deze onderwerpen is dat deze belangen niet volwaardig geborgd worden in het strategische beleid van de gemeente. Daardoor kunnen ruimtelijke ontwikkelingen schadelijk uitwerken voor deze onderwerpen. Het verdient aanbeveling om deze onderwerpen/ omgevingswaarden in elk geval te benoemen en te definiëren in de omgevingsvisie, zodat bij het opstellen van/ wijzigen van omgevingsplannen kaders worden geformuleerd voor de bescherming van deze onderwerpen.

4.3 Uitvoeren van de aanbevelingen

Om de aanbevelingen zo effectief mogelijk in te kunnen zetten is de onderstaande tabel opgesteld. Hierin is de omgang met alle aanbevelingen inzichtelijk gemaakt.

Nr	Criteria	Aanbeveling	Voorgestelde actie
1.	Bereikbaarheid	<i>Concrete stappen naar het STOMP-principe (3.2.2)</i> Formuleer concrete stappen om tot de realisatie van het STOMP-principe te komen. Belicht elk van de onderdelen (Stappen, Trappen, Openbaar Vervoer, Mobility as a Service en Privéauto) integraal. Maak onderscheid tussen de kernen en het buitengebied.	Vul/ Scherp aan in het Mobiliteitsprogramma.
2.	Watersysteem	<i>Ruimtelijk maken van het principe bodem- en watersturing (3.2.2)</i> Formuleer een visie ten aanzien van het principe water- en bodemsturing. Integreer daarin de waterwinningsopgave van de gemeente. Maak de visie ruimtelijk met behulp van kaartbeelden.	Voeg de visie toe aan het Programma Landelijk Gebied.
3.	Historisch kapitaal	<i>Aandacht voor Archeologie (3.2.2)</i> Belicht het onderwerp Archeologie. Maak een Archeologische waarde kaart en beschrijf hoe deze te beschermen ten aanzien van toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen.	Voeg toe aan de omgevingsvisie.
4.	Natuur	<i>Sturing op milieubelastende (agrarische) activiteiten (3.2.2)</i> Stel kaders voor milieubelastende (agrarische) activiteiten. Dat kan met behulp van een zoneringskaart, waarop inzichtelijk is op welke afstanden van kwetsbare gebieden welk type activiteiten mogen plaatsvinden. Stuur daarnaast op beschermende maatregelen ten aanzien van die activiteiten.	Voeg toe aan het Programma Landelijk Gebied.
5.	Circulariteit en energie	<i>Definiëren van Circulaire omgeving Wierden (3.2.2)</i> Definieer het begrip en omschrijf hoe dit te realiseren binnen de gemeente Wierden. Denk aan richtlijnen ten aanzien van inkoopbeleid of samenwerking met lokale bedrijven om reststromen te hergebruiken.	Voeg toe aan de omgevingsvisie.

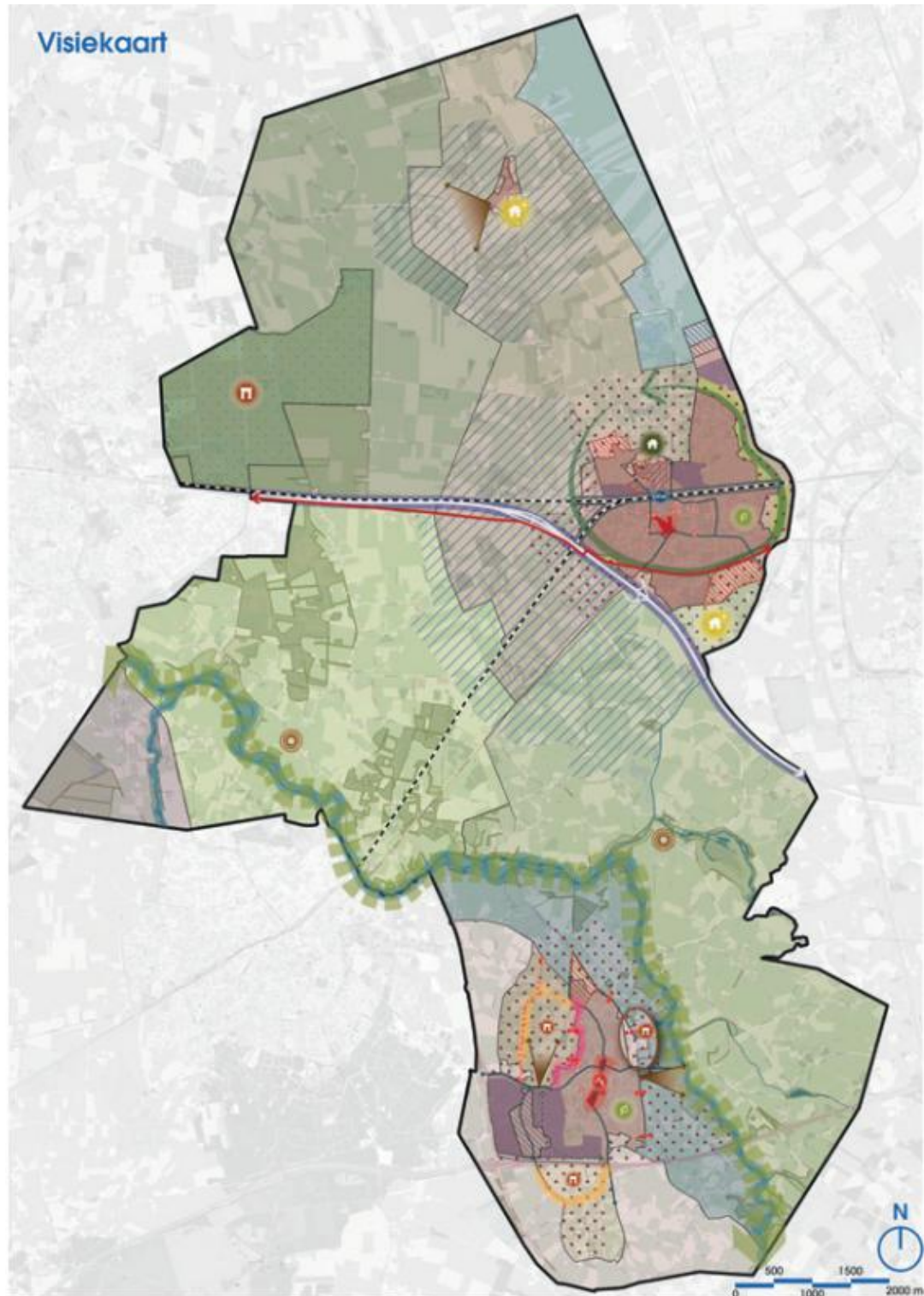
6. Natuur	<i>Verbinding tussen binnenstedelijk en landschappelijk groen (3.3.2)</i> Maak inzichtelijk op welke wijze binnenstedelijk- en landschappelijk groen met elkaar wordt verbonden. Maak het ruimtelijk met behulp van een groenstructuurkaart.	Opnemen in de omgevingsvisie
7. Algemeen	<i>NS-station Wierden als impuls voor woninguitbreiding (3.4.2)</i> De gemeente denkt aan het transformeren van een deel van het bedrijventerrein nabij het station in Wierden. Om de woninguitbreiding een groter impuls te geven, is het aan te bevelen om ook overige delen van het terrein te transformeren naar woningbouw. Formuleer een visie met concrete stappen om de toekomstige transformatie mogelijk te kunnen maken.	Werk uit in de gebiedsprogramma.
8. Gezond milieu	<i>Afstand houden van milieubelastende bronnen (3.4.2)</i> Stel kaders voor ruimtelijke ontwikkelingen met het oog op milieubelastende activiteiten. Maak ruimtelijk met behulp van een zoneringkaart, waarop inzichtelijk is op welke afstanden van milieubelastende bronnen welk type ruimtelijke ontwikkelingen mogen plaatsvinden.	Voeg toe aan de omgevingsvisie.
9. Historisch kapitaal	<i>Kenmerken cultuurlandschap een plek geven in ruimtelijke ontwikkelingen (3.4.2)</i> Breng de kenmerken van het cultuurlandschap in beeld en voeg dat toe aan de cultuurhistorische waardenkaart van de gemeente. Beschrijf hoe die kenmerken een plek krijgen in toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen.	Voeg toe aan de omgevingsvisie.
10. Gezond leefmilieu	<i>Recreatieve centra met behoud gezond leefmilieu (3.5.2)</i> De kernen worden aan het recreatieve netwerk toegevoegd. De gemeente moet zich daarbij bewust zijn van het risico dat de druk op het leefmilieu van de bewoners binnen die kernen kan toenemen.	Geen directe actie vereist.
11. Historisch kapitaal	<i>Concrete maatregelen ter bescherming van cultuurhistorische waarden (3.5.2)</i> Werk de cultuurhistorische waardenkaart verder uit en stel concrete maatregelen ten aanzien van de bescherming daarvan op.	Voeg toe aan de omgevingsvisie.
12. Algemeen	<i>Focus op uitbreiding bedrijventerrein Enter (3.6.2)</i> Van de bedrijventerreinen binnen de gemeente lijkt het terrein in Enter het meest geschikt voor verdere uitbreiding, zonder dat het (aanzienlijke) milieueffecten als gevolg heeft. Het is aan te bevelen om te focussen op uitbreiding van dat terrein.	Opnemen in economisch beleid en of programma's.
13. Gezond milieu/natuur	<i>Verplaatsen van grootschalige milieubelastende bedrijven (3.6.2)</i> Vul aanbeveling 4 aan door kaders te stellen met betrekking tot het verplaatsen van grootschalig milieubelastende bedrijven naar regionale bedrijventerreinen. Denk aan verplaatsing bij vooraf gestelde mate van milieubelasting.	Maak hierover afspraken met provincie en omliggende gemeenten.

14. Gezond milieu	<i>Bijdragende functies leefmilieu Wierden (3.7.2)</i> Vul aanbeveling 4 (en 13) aan. Biedt perspectief aan (agrarische) bedrijven door zonering aan te brengen in het gebied. Daarin staat bijvoorbeeld waar intensieve landbouw/ bedrijvigheid door kan gaan en waar de situatie aanzienlijk moet verbeteren.	Voeg toe aan het Programma Landelijk Gebied.
15. Natuur	<i>Groenstructuurkaart (3.7.2)</i> Vul aanbeveling 6 aan door op de groenstructuurkaart aan te geven waar natuurnetwerken met elkaar verbonden worden.	Voeg toe aan de omgevingsvisie

5. Bijlagen

5.1 Bijlage 1: Visie kaart gemeente Wierden

Bijlage 1a: Visiekaart

Bijlage 1b: Legenda visiekaart

Visie

- Groene, gezonde woonomgeving
- Gezonde, toegankelijke dorpsrandzone
- Behouden groene rand Wierden
- Grondwaterbescherming
- Compact kernwinkelgebied
- Beperken doorgaand verkeer rondom centra
- Verduurzamen bedrijventerreinen
- Uitbreiding bedrijventerreinen
- Uitbreiding woningbouw
- Herontwikkeling werken en wonen
- Zoeklocatie uitbreiding woningbouw
- Zoeklocatie groene woonerven
- Versterken buurtschappen
- Aanpak tracé spoor
- Bufferzone rondom A35/N35
- Groene recreatieve route Wierden
- Waardevolle uitzichten behouden
- Verkeersmaatregelen Achteresweg
- Versterken ecologische verbindingzone
- Versterken rand Enter
- Versterken uitlooproutes Enter
- Behouden kenmerken waardevol lint
- Prioriteit klimaatproblemen oplossen
- Cultuurhistorische waarde behouden
- Clusteren maatschappelijke functies Enter

Gebieden

- Wierden
- Enter
- Hambergeres
- Zuiderveld
- Hoge Hexel
- Stuwwal Hoge Hexel – Wierden
- Veeneleiding
- Wierdense Veld
- Kolonie, Huurnerveld en Westerveen
- Noller en Zuna
- Enterbroek, Rectum en Ypelo
- Zunasche Heide en omgeving
- Boven Regge
- Enter Veenen

Basis

- Water
- Natuur Netwerk
- Natura 2000
- Hoofdwegenstructuren dorpen
- Spoorweg
- A35/N35
- F35
- Regge
- Station

Over Antea Group

Antea Group is het thuis van 1800 trotse ingenieurs en adviseurs. Samen bouwen wij elke dag aan een veilige, gezonde en toekomstbestendige leefomgeving. Je vindt bij ons de allerbeste vakspecialisten van Nederland, maar ook innovatieve oplossingen op het gebied van data, sensing en IT. Hiermee dragen wij bij aan de ontwikkeling van infra, woonwijken of waterwerken. Maar ook aan vraagstukken rondom klimaatadaptatie, energietransitie en de vervangingsopgave. Van onderzoek tot ontwerp, van realisatie tot beheer: voor elke opgave brengen wij de juiste kennis aan tafel. Wij denken kritisch mee en altijd vanuit de mindset om samen voor het beste resultaat te gaan. Op deze manier anticiperen wij op de vragen van vandaag en de oplossingen voor morgen. Al 70 jaar.

Contactgegevens

Monitorweg 29
1322 BK Almere
Postbus 10044
1301 AA Almere

Copyright ©

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, elektronisch of op welke wijze dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de auteurs.

De informatie die in dit rapport is opgenomen is uitsluitend bestemd voor geadresseerde(n) en kan persoonlijke of vertrouwelijke informatie bevatten. Gebruik van deze informatie, door anderen dan de geadresseerde(n) en gebruik door hen die niet gerechtigd zijn van deze informatie kennis te nemen, is niet toegestaan. De informatie is uitsluitend bestemd om te worden gebruikt door de geadresseerde, voor het doel waarvoor dit rapport is vervaardigd. Indien u niet de geadresseerde bent of niet gerechtigd bent tot kennisneming, is openbaarmaking, vermenigvuldiging, verspreiding en/of verstrekking van deze informatie aan derden niet toegestaan, tenzij na schriftelijke toestemming door Antea Group en wordt u verzocht de gegevens te verwijderen en direct een melding te maken bij security@antegroup.nl. Derden, zij die niet geadresseerd zijn, kunnen geen rechten aan dit rapport ontleen, tenzij na schriftelijke toestemming door Antea Group.

www.anteagroup.nl